

YUNANİSTAN'IN
BATI TRAKYA EKONOMİSİNİN SOSYOPOLİTİK AÇIDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Mustafa GEVELİ

Bilimsel Araştırmalar Serisi No. 5

ABTTF

Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu

NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council of the United Nations
Member of the Federal Union of European Nationalities (FUEN)

Federation of Western Thrace Turks in Europe
Johannis Str. 50
D-58452 Witten

Tel: +49.2302.91.32.91
Fax: +49.2302.91.32.93

E-mail: info@abtff.org
Web: www.abtff.org

Yayın Yeri ve Tarihi:
Witten - Ekim-2007

Hazırlayan: Mustafa GEVELİ

NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council of the United Nations
Member of the Federal Union of European Nationalities (FUEN)

İçindekiler:

Önsöz	5
1. Giriş	7
2. Burgaz (Bourgaz) – Dedeğaç (Alexandroupolis) Petrol Boru Hattı	8
3. Batı Trakya’da Tarım Ürünlerinin Bölge Ekonomisine Katkıları	11
4. Batı Trakya’da Tütün Üretimi	13
5. Batı Trakya’da Avrupa Birliği Sübvansiyonlarının Etkisi	16
6. Avrupa Birliği Fonları Batı Trakya Türk Azınlığı’nın Kalkınmasında Önemli Bir Rol Oynadı mı? Fonların Ekonomik Açıdan Dengeli Dağılımı Sağlanabildi mi?	23
7. Batı Trakya’nın Ekonomik Açıdan Değerlendirilmesi	24
8. Batı Trakya Ekonomisinin Güçlenmesine Yönelik Çözüm Önerileri	29
9. Sonuç	34
Bibliyografya	36
İnternet Kaynakça	37

Önsöz

Batı Trakya Türk Azınlığı gerek Yunanistan'ın ulusal sorunlarının, gerek Balkanlardaki bölgesel sorunların gerekse de Türk-Yunan ilişkilerindeki gerginliklerin yansımalarını her zaman ağır bir şekilde hissetmiştir. Tarihi süreç içerisinde Batı Trakya Türk Azınlığı üzerinde yürütülen çoğu zaman baskıcı, nadiren olumlu seyreden politikalar Azınlığın tarihinin ve bugünkü durumunun araştırılmasını gerekli kılmaktadır. Azınlığın Yunanistan'a bırakıldığı 1923 yılından bu yana yaşanan sıkıntıların hepsi başlı başına birer araştırma konusudur. Batı Trakya bugün Avrupa Birliği'nin sosyal ve ekonomik açıdan en geri kalmış bölgelerinden biridir. Bu geri kalmışlığın altında yatan nedenler ve yarattığı sonuçlar uzun yıllardan bu yana yeterince araştırıl(a)mamış ve kamuoyunun bilgisine sunul(a)mamıştır. Siyasi, sosyal ve ekonomik sorunların sebeplerini ve insana yansımalarını araştırmak öncelikli olarak her türlü ideolojik dogmalardan uzak durarak objektifliği yakalama çabasını gerektirir. Azınlıklarla ilgili araştırmalar tarafsızlığı yakalamanın zorluğu içinde çoğu zaman bilimsel olmaktan uzak kalmaktadır. Batı Trakya Türk Azınlığı konusunda da durum hemen hemen aynıdır. Resmi politikaların yarattığı baskıdan uzak durmayı başararak hazırlanabilmiş çalışmaların sayısı deyim yerindeyse bir elin parmaklarını geçmemektedir.

Azınlığın siyasi, sosyal ve ekonomik sorunlarının sonucu olarak bölgeden yaşanan göçler Batı Trakya Türklerinin Yunanistan dışında örgütlenmelerine sebep olmuş ve bu sebeple Batı Trakya'nın sorunlarının çözümü hususundaki mücadeleler Yunanistan sınırlarının dışına da taşınmıştır. Bu mücadelenin Avrupa'daki ayağı konumundaki Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu (ABTTF) 1988 yılından bu yana yürüttüğü çalışmalarını ideolojik kalıplara bağlı kalmadan ve demokrasi anlayışını benimseme gayretiyle uluslararası alana taşımaktadır. Demokrasi anlayışının verdiği güven, hiç bir ayrımcılık yapmadan insan hak ve özgürlüklerine olan inanç Avrupa Batı Trakya Türk Federasyonu (ABTTF)'nin Batı Trakya üzerine tarafsız ve özgür araştırma yapma konusunda bir ihtiyaç hissetmesine sebep olmuştur. ABTTF olarak başlatmış olduğumuz bilimsel çalışmalarımızın ilk ürünü olan bu makale Batı Trakya ekonomisini Avrupa ve Dünya kamuoyuna bilimin ışığında anlatma çabası olarak değerlendirilmelidir. Batı Trakya ile ilgili araştırmalar ve yazılacak satırlar kuşkusuz bir makale ile sınırlı tutulamayacak kadar uzundur. Ancak temel olarak Batı Trakya araştırmaları konusunda bir başlangıca imza atmak açısından önemlidir.

Günümüz itibariyle siyasi gelişmelerin belirleyicisi konumuna gelen ekonomi, toplumların yaşayışlarını ve gelecekle ilgili planlarını doğrudan etkilemektedir. Bu sebeple bilimsel araştırmalarımızın ilki olan bu makale ekonomi üzerinden Batı Trakya'nın sorunlarını değerlendirme düşüncesi ile hazırlanmıştır. Ekonomik geri kalmışlığın bugün Batı Trakya'da yarattığı sıkıntılar genel anlamda Batı Trakya sorununun en temel bileşeni haline gelmiştir. Bu açıdan Batı Trakya sorununu irdelerken dikkate alınması gereken ilk konu, Batı Trakya toplumunun karşı karşıya bulunduğu ekonomik sorunlardır. Elinizde tuttuğunuz bu çalışma, nacizhane de olsa Batı Trakya ekonomisi üzerine bir bilimsel araştırma iddiasını taşımaktadır.

ABTTF olarak bilimsel çalışmalara verdiğimiz önem ve başlatmış olduğumuz araştırmalar devam edecek ve Batı Trakya Türk Azınlığı'nın çeşitli sorunları değişik makaleler aracılığıyla araştırmacıların bilgisine sunulacaktır. Bilimsellikten ve tarafsızlıktan ödün vermeyerek yürütmeye çalışacağımız bu araştırmalar umuyoruz ki Batı Trakya konusu üzerine çalışacak araştırmacılara bir yol gösterici niteliğinde olacaktır.

Halit HABIPOĞLU
ABTTF Başkanı

1. Giriş

Bilindiği gibi Yunanistan'a ait Batı Trakya Avrupa Birliği'nin en az gelişmiş bölgelerinden biri olma ünvanını hala korumaktadır. Eski hatalarını düzeltme eğiliminde olan Yunan Hükümeti, kendi ekonomik coğrafyasında da en fakir bölge ünvanını taşıyan Batı Trakya'da kişisel gelir ayrıcalıklarını düşürmek ve yapısal ve konjonktürel işsizliği azaltabilmek amacıyla uyguladığı ve uygulayacağı politikaları hala sağlam bir temele oturtamamıştır.

Batı Trakya Türk Azınlığı'nın çoğunlukta yaşadığı Gümülcine (Komotini), İskeçe (Xanthi) ve azınlık konumunda olduğu Dedeağaç'ta (Alexandroupolis) valilik ve belediyelerin gerçekleştirdikleri çalışmalar sadece Pontuslu ve Eski Sovyetler Birliği'nden göç etmiş kişileri kapsamaktadır ve Avrupa Birliği (AB) üyesi bir ülke olan Yunanistan'da ayrımcı uygulamaların hala sürdüğü gözlenmektedir. Çok yaşlı bir nüfus yapısına sahip olan Yunanistan, eski SSCB'den Yunan Devleti'nin çağrısı ile ülkeye göç eden ve daha sonra vatandaşlığa alınan „Rum asıllı“ Pontuslu göçmenlere, yaşam bölgelerine ve çalıştıkları yerlere uyum amaçlı her türlü kolaylığı sunmasının yanında, yıllarca Türk Azınlık mensuplarının hayal bile edemediği miktarlarda kredi olanakları sağlamaktadır.

2007 yılında Pontusluların sayısı 300.000'e ulaşmıştır. Türk Azınlığın yaşadığı Batı Trakya bölgesine yerleştirilen Pontuslu aileler, *ülke şartlarına uyum sağlama* adı altında milyonlarca Euro ödeneğe layık görülmüşlerdir. Pontusluların en temel sorunu olan konut meselesini çözümlenmek amacıyla konut kredisi sağlanarak, binlerce Pontusluya kredi imkanı yaratılmıştır. Gümülcine (Komotini) Belediyesi tarafından Pontuslu işsizlere yönelik başlatılan istihdam çalışmalarında aynen bu yönde bir girişim olarak tarihe geçmiştir. Buna karşılık Batı Trakya'da %80 ni geçen bir oranla tütüncülükle uğraşan Türk çiftçisi, AB'nin uyguladığı kotalar ve koçan (lisans) politikalarıyla sınırlı miktarda üretime zorlanmaktadır. Bunun yanında, uzun bir dönem uygulamada kalan Yunan Vatandaşlık Yasası'nın 19. maddesi nedeniyle kendi iradeleri dışında vatandaşlıktan çıkarılan Türk Azınlık mensuplarının haklarının iadesi gündemden uzak tutulduğu gibi, Yunanlı yetkililer, bu kişilerin Yunan vatandaşlığına yeniden başvurmalarını çözüm yolu olarak göstermekte ve vatandaşlık hakları ellerinden zorla alınan Türk Azınlık mensuplarının vatandaşlık işlemlerinin yeniden başlatılabilmesi için 1500 Avro talep etmektedirler. Yunanistan vatandaşlığı başvurusunda bulunan Pontuslulardan ise herhangi bir para talep edilmemektedir. Bunun yanında 19. madde dolayısıyla vatandaşlıklarını kaybeden Batı Trakyalı Türklerin, yıllarca ödemiş oldukları sosyal sigorta primleride otomatik olarak silinmektedir. Ayrıca Batı Trakya'da yaşayan iki etnik unsurdan birincisi (Yunanlılar)

ekonominin %75'ini diğeri de (Türkler) %25'ini elinde bulundurmaktadır. Bu dengesiz ekonominin sonucu da Batı Trakya'nın bugünkü geri kalmış durumudur.

Yunanistan'ın kendi vatandaşları arasında ayrımcılığa sebep olan bu tutumunu ve uyguladığı ırkçılığı Avrupa Birliği'nin demokratikleşme sürecinde kökleşmiş bir ülke açısından ifade etmek oldukça zordur. Yunan toplumunda ırkçılık eğilimlerinin ağır basması ve bölgeye özel statüde bölgesel ekonomik politika uygulanması, bölgedeki ekonomik dinamiklerin dengesiz gelişmesine neden olmaktadır.

Kısaca değinilen bu sebeplerden dolayı Batı Trakya ekonomisini irdelerken güncel gelişmelerin yarattığı konjonktürel değişimlerin neticesinde bölge ekonomisinde ortaya çıkan dengesizlikleri analiz etmeye çalışmak daha rasyonel bir yoldur. Batı Trakya ekonomisinin genel durumunu anlayabilmek için konjonktürel değişimlerin ortaya çıkışını değerlendirmek ve bu değişimlerin bölgedeki Türk Azınlığa olumlu yada olumsuz yansımalarını bu şekilde analiz etmeye çalışmakta fayda vardır. 21. yüzyılın başında Avrasya coğrafyasından yansıyan enerji ve enerjinin taşınması sorunsalı kaçınılmaz bir şekilde Avrupa'yı da sarmalamakta ve Türkiye'nin ardından enerji nakli konusunda en önemli ülkelerden biri olma çabasındaki Yunanistan'da içine almaktadır. Yunanistan'ın kuzeydoğusundaki Batı Trakya bölgesinde bu açıdan yerel anlamda büyük bir öneme haiz olmuştur. Bölge nüfusunu yakından ve derinden etkileyecek bu konjonktürel değişim belkide ileriki onyıllar boyunca Batı Trakya'nın ekonomik kaderini etkileyebilecek sonuçlar doğurma potansiyeline sahiptir. Bu sebeple ilk olarak *Burgaz (Bourgaz) - Dedeğaç (Alexandroupoli) Petrol Boru Hattı Projesi*'ni inceleyerek güncel bir gelişme üzerinden Batı Trakya ekonomisinin etkilenişini ortaya çıkarmaya çalışmak gerekir.

2. Burgaz (Bourgaz) - Dedeğaç (Alexandroupolis) Petrol Boru Hattı

Burgaz (Bourgaz)-Dedeğaç (Alexandroupolis) Petrol Boru Hattı'nın bölgeye nasıl bir ekonomik katkı sağlayacağı sorusuna cevap verebilmek için boru hattının yapımını ve işletmesini üstlenecek şirketlerin incelenmesi gerekmektedir. Boru hattının yapımını ve işletmesini üstlenecek şirket Lüksemburg merkezli, Yunanistan ve Bulgaristan'da şubeleri bulunacak çok uluslu bir konsorsiyum olacaktır. Bu konsorsiyumda Rusya'nın kendi şirketlerini kapsayacak %51'lik payının, diğer ortak ülkelerin, Bulgaristan ve Yunanistan'ın paylarından (%49) fazla olacağı kesinlik kazanmıştır. Rusya'nın konsorsiyumdaki yeri *GAZPROM*'un çatısı altında *Transneft*, *Rosneft* ve *Gazpromneft* şirketleri tarafından paylaşılacaktır. Yunanistan'da boru hattının yapım ve işletmesi *Yunanistan Petrolleri*, *Latsis Grubu* ve *Kopelouçou Grubu (ELPE)* tarafından

üstlenilecektir. Yunanistan'ın %24,5'lik payının sadece küçük bir bölümü devlet işletmeleri tarafından karşılanacaktır. Bulgaristan ise %24,5'lik payını üstlenecek şirketleri bu çalışmanın hazırlandığı tarih itibariyle henüz belirlemiş değildir. Bu projeye başka yabancı şirketlerinde girme ihtimali bulunmaktadır. Yabancı şirketler Yunan ve Bulgar hisselerini satın alarak bu büyük kapsamlı projeye dahil olabileceklerdir. *Burgaz (Bourgas) – Dedeğaç (Alexandroupolis) Petrol Boru Hattı*'nden akacak olan petrolün sadece Rus petrolü değil, aynı zamanda Kazak petrolü de olması, Kazakistan'daki petrol şirketlerinin çoğunun Amerikan ortaklı olmaları, Amerikan şirketlerinde bu projeden pay alma olasılığını büyük ölçüde arttırmaktadır.¹

Avrupa Birliği'nin enerji garantisi kapsamında yapılacak ham petrol ve doğalgaz taşımalarını sağlayan yatırımların AB tarafından kısmi finansmanı AB'nin *Yeşil Kitabında* belirtilmiş durumdadır. Avrupa Komisyonu INTERREG II çerçevesinde Avrupa dışı ülkelere dönük ekonomik yardımlarla birlikte 1994-1999 yılları arasında proje planlaması için 1,9 milyon Euro harcamış ve tüm proje harcamaları 2,7 milyon Euroyu bulmuştur. AB enerji garantisi kapsamında gerçekleşen bu yatırımlar, Hazar Denizi'nden Avrupa Birliği'ne petrol taşınmasını kolaylaştıracak yatırımların arttırılmasını hedeflemektedir. Bundan dolayı yatırımların sadece AB içinde kısıtlanmayıp AB'ye enerji taşıyan boru hatlarının geçtiği AB dışı ülkelere de yapılması öngörülmektedir. *Burgaz (Bourgas) – Dedeğaç (Alexandroupolis) Petrol Boru Hattı* Kazakistan petrolünün Avrupa'ya taşınmasını sağlayacaktır.² Bu sebeple Yunanistan Hükümet Sözcüsü Roussopoulos Rusya, Bulgaristan ve Yunanistan arasında yapılan uluslararası boru hattı antlaşmasını tarihi bir antlaşma olarak değerlendirmekte ve boru hattının bölge ekonomisinin kalkınması açısından çoğaltıcı bir faktör olacağını belirtmektedir. Boru hattının Yunanistan'ı kapsayan yatırım miktarı 354 milyon Euro olacaktır. Bunun 125 milyon Euroluk miktarı Dedeğaç (Alexandroupolis) sahil bölgesine yapılacak yatırımları kapsamaktadır.³

Burgaz (Bourgas) – Dedeğaç (Alexandroupolis) Petrol Boru Hattı ayrıca deniz taşımacılığında büyük ölçüde rahatlatacağından ve İstanbul ve Çanakkale Boğazlarından deniz yoluyla petrol taşımacılığındaki kaza riskini azaltacağından dolayıda doğayı koruma açısından önemli bir faktör olarak görülmektedir. Avrupa Birliği deniz taşımacılığında kaza riskinden dolayı boru hatlarını desteklemektedir. 290 kilometrelik boru hattının boğazları rahatlatacağına inanılmaktadır.⁴ *EU-Marine Oil Pollution*'un 2005 yılındaki araştırmasına göre Kuzey Ege ve daha ziyade Trakya Denizi

¹ <http://www.myworld.gr/browse/28378>, bk. 05.06.2007

² <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TEXT+CRE+20060928+ANN01+DOC+XML+V0//EL&query=QUESTION&detail=H-2006-0745>, bk. 12.06.2007

³ http://www.bbc.co.uk/greek/domesticnews/story/2004/11/041108_bourgas.shtml, bk. 23.06.2007

⁴ <http://www.steinbergrecherche.com/energie.htm>, bk. 04.07.2007

ve bölgedeki çevre kirliliği ihtimali büyük bir risk ortaya çıkarmaktadır. *Burgaz (Bourgas) – Dedeğaç (Alexandroupolis) Petrol Boru Hattı*'nın faaliyete geçmesinin ardından bölgedeki kirlilik riskinin artacağı düşünülmektedir. Bu araştırma Avrupa Komisyonu finansmanı ile Deniz Taşımacılığı Labratuarı tarafından yapılmıştır. Ege Denizi faktör 5 ile kirlenmeye en elverişli ve riskli bölge statüsündedir. Boru Hattının çalışmasıyla beraber 350.000 tonluk ve daha büyük tankerlerin bölgeye gelmeyeceğini kimse garanti edemez. Bilim adamlarının yaptıkları araştırma, bir senelik tanker kazalarının statistik verileri göz önünde bulundurularak ve Boru Hattının konumu itibariyle olası bir kaza 25.000 tonluk bir tankerın yaratacağı hasarı göstermektedir. Arhipelagos organizasyonundan bay Çibidis in araştırmasına göre de 25.000 tonluk tankerın yarı yükünün denize sızması, bu kirliliği 24 saat içinde Kyklades adalarına rahatlıkla getirebilir. (Leontopoulos-Kiriakatiki Eleutherotypia 15/04/2007)⁵. Bu konu hakkında Dünya çapından gelen uzmanların verileri hiç de rahatlatıcı değildi. Bu kirlilik riskinin yanında büyük tankerlerin her gün denize boşaltacakları tonlarca artık su ile karışık ham petrol (yeni petrol almadan depoların yıkanmasından sonra arta kalan petrol ile karışık batık su: *Ballast Water*) bölge kirliliğine önemli ölçüde katkıda bulunacaktır (*ECOCORFU: Çevre Oganizasyonu*)⁶. Yunanistanın Sakız adasında bir uzmanlar sempozyumunda Ege Denizinin kirlilik açısından çok elverişli oldunun altı çizilmekle beraber bölgedeki kayalık adacıklar ve kıta sahanlıkları çok büyük tanker kazalarına yol açabilecek niteliktedirler (İmerisia gazetesi, tarih 14/04/2007: Alexandros Kondis)⁷. Fakat Yunanistan'da Evros (Dedeğaç) Bölge Valiliği tarafından yapılan ilginç bir araştırmaya göre bölgede çalışacak olan Ruslar, senede bir kez tatil yapma imkanına sahip olduklarını ve tatillerinide bölgede geçirmek istediklerini belirtmektedirler. Bu sebeple Evros (Dedeğaç) Bölge Valiliği bölgenin turistik açıdan herhangi bir değer kaybetmeyeceğini açıklamaya çalışmaktadır. Buna rağmen, boru hattı işletmesinin en yüksek kar marjının Rusya'ya gidecek olmasından ötürü, kısıtlı turistik yatırımlar ve orta büyüklükteki işletmelerin boru hattı yapımındaki yan işleri üstlenmesi dışında boru hattının Batı Trakya ekonomisinin kalkınmasına büyük bir katkı sağlayacağını söylemek rasyonel bir yaklaşım değildir.⁸

Burgaz (Bourgas) – Dedeğaç (Alexandroupoli) Petrol Boru Hattı'nın çevre koruması ve ekonomik kalkınmaya etkilerinin yanında bir Ortodoks Hristiyan Paktı'na dönüşebilme olasılığında değinilmektedir. Bundan dolayı ABD, *Ambo-Pipeline* adında bir proje ile bu Hristiyan Ortodoks Paktı'nın yaratabileceği olası çevreleme politikasını kırmayı planlamaktadır. Bu alternatif projeye göre Bulgaristan'ın Burgaz kentinden Arnavutluk'a çekilecek bir boru hattı vasıtasıyla Amerikan

⁵ http://burgas-alexandroupoli.blogspot.com/2007/05/blog-post_2853.html, bk. 09.09.2007

⁶ <http://notoburgasalexandroupolispipe.blogspot.com/2007/10/ecocorfu-oiko.html>, bk. 09.09.2007

⁷ http://civilengineeringportal.blogspot.com/2007/04/blog-post_5076.html

⁸ <http://www.russland.ru/rupress0020/morenews.php?iditem=934>, bk. 04.07.2007

şirketlerinin çıkardığı petrolün sorunsuz bir şekilde Adriyatik Denizi'ne taşınması yönündeki planlar Amerikan orijinli şirketlerin bu alternatif projeye yatırım yapmalarını hızlandırabilir. *Ambo-Pipeline Projesi*'nin uzunluğu *Burgaz (Bourgas) – Dedeğaç (Alexandroupoli) Petrol Boru Hattı*'nin uzunluğunun 4 katı olmakla beraber, maliyetinde *Burgaz (Bourgas) – Dedeğaç (Alexandroupoli) Petrol Boru Hattı*'nin çok üzerinde olacağı şüphesizdir. Ancak *Ambo-Pipeline Projesi* jeostratejik nedenlerden dolayı gerekli bir proje olarak görülmektedir.⁹ Bu gelişmeler Batı Trakya'nın ne kadar önemli bir jeostratejik coğrafyada ve hassas bölgede bulunduğunun kanıtıdır. ABD Başkanı George W. Bush'un yakın zamandaki Arnavutluk ziyaretinin arkasındada bu proje için yürütülen pazarlıkların yatıyor olma olasılığı kuvvetle muhtemeldir.

3. Batı Trakya'da Tarım Ürünlerinin Bölge Ekonomisine Katkıları

AB'nin tarım politikası AB'nin kuruluşundan bu yana kontrol altında tutulmakla beraber planlı bir ekonomi çerçevesinde yürütülmeye çalışılmıştır. *AB Ortak Tarım Politikası* çerçevesinde, Avrupalı çiftçiler, AB dışı ürünlere uygulanan kotalarla ve AB çiftçilerine verilen primlerle, dünya tarım ürünlerine karşı yıllarca korundular. Bu primler AB'nin yıllık bütçesinden finanse edilmektedir. AB'nin yıllık bütçesi 90 milyar Euro civarındadır ve *AB Ortak Tarım Politikası* için ayrılan rakam 45 milyar Euro dolayındadır. Bu da toplam bütçenin %54'üne eşittir. Bu rakam da Hollanda gibi bir ülkenin yıllık Gayri Safi Milli Hasılatı (GSMH)'na eşittir. AB'nin tarıma karşı olan bu korumacı eğilimi, Dünya Ticaret Örgütü (WTO)'nün prensiplerine aykırı olmasının yanı sıra serbest ticaret kanunlarında aykırıdır. Fakat *AB'nin Ortak Tarım Politikası*'nın korumacı yaklaşımını meşrulaştıran çok sayıda sebep mevcuttur. AB tarım politikalarının amacı gıda ürünlerindeki fiyat dalgalanmalarını önlemek ve sabit tutmaktır. Fakat bu teori bugünlerde geçerliliğini yitirmektedir ve AB'nin tarım sektöründe uyguladığı korumacı politikalar, tarım ürün fiyatlarını yapay olarak Dünya tarım ürün fiyatlarının üstünde tutmaktadır. Uygulanan tarım politikalarını AB ekonomisine faydası açısından, bölgesel kalkınma ve çevreyi koruma tezleri doğrultusunda değerlendirmemiz daha doğru olur.¹⁰

AB ülkelerinden İngiltere'de ve dünya ölçeğinde ABD'de olmak üzere tarımla uğraşanların toplam nüfus içindeki oranları %1,5 ile %2 arasında, Almanya'da %2,5 civarındadır. Sağlıklı bir ekonomide endüstrinin payının %20'yi, hizmet sektörünün %75'i ve tarımında maksimum %5'i geçmemesi makul kabul edilmektedir.

Batı Trakya, Yunanistan'ın en fakir ve en geri kalmış bölgesi, AB'nin ise genişlemeden sonra en fakir ve en geri kalmış bölgelerinden biridir. Bölgede yaşayan Müslüman Türk Azınlık mensubu

⁹ <http://www.eurotopics.net/de/presseschau/archiv/calender/NEWSLETTER-2007-03-30>, bk. 04.07.2007

¹⁰ Bundeszentrale für politische Bildung, Wirtschaft heute, 4., Auflage, S. 152.

bireyler geçimlerini tarım ve hayvancılıkla sağlamaktadırlar. Dolayısıyla Batı Trakya'daki Azınlık toprağa bağlı bir toplumdur ve tek geçim kaynağı elindeki topraklardır. Tarımın başlıca geçim kaynağı olduğu Batı Trakya'da, tütün üretimi tarımın içinde çok önemli bir yere sahiptir.¹¹

Batı Trakya Türklerinin %84'ü kırsal kesimde yaşamakta, tarım ve hayvancılık sektöründe çalışmaktadırlar. Tarımın içinde özel bir yere sahip olan tütüncülük, yaklaşık 13 bin Türk ailesine, yani Batı Trakya'daki Türk nüfusun yaklaşık %50'sine gelir sağlamaktadır. Tütün tüccarlarının, tütün üreticilerinden tütünü düşük kilo fiyatından almaya çalışması, tütün üreticilerinin kar marjlarını bir hayli düşürmektedir. Diğer taraftan, Avrupa Birliği'nin tütüne verdiği sübvansiyonları gelecekte azaltmayı planlıyor olması, tütüncülükle uğraşp başka geçim kaynağı olmayan ve başka işlere kısa vadede geçemeyecek durumda olan Azınlık mensubu bireylerin ekonomik sorunlarını ciddi boyutlara taşımakta ve bölgedeki yapısal işsizliğin artışında önemli bir rol oynayacağı tahmin edilmektedir. Tütün dar gelirli çiftçi ailelerine finansman sağlayan tek ürün olmakla beraber coğrafya koşullarından dolayı bölgede ya başka tarım ürünü yetiştirilememekte yada başka ürünlerin üretimi çok kısıtlı yapılabilmektedir.¹²

AB'nin 2004 tarım reformu doğrultusunda uygulamaya koyduğu yeni tütün politikaları çerçevesinde açıklanan yeni hibe takvimine göre, tütün üreticileri 2009 yılına kadar AB sübvansiyonlarından %100 olarak istifade edebilecek, 2009-2013 yılları arasında ise eskiden ödenen sübvansiyonların sadece %50'sini alabilecektir. AB'nin bu yöndeki desteğinin 2013'ten sonra durdurulması hedeflenmektedir. Batı Trakyalı Türklere göre, AB'nin bu tütün politikası, küçük çaplı tarlalarda yetiştirdikleri *basma* çeşidi tütün üretimiyle yaşamlarını sürdürenlerin ekonomik sonunu getirebileceği anlamına gelmektedir. Böylece Türklere işsizliğe ve ekonomik sıkıntıya sürükleneceği gibi, binlerce Türk'ün iş aramak amacıyla bölgeyi terk etmek zorunda kalabileceğide öngörülmektedir. Tütünün yetiştirildiği tarlaların, alternatif tarımsal üretim alanlarına kaydırılma olasılıkları ise sınırlı gözükmektedir. Bu bağlamda, Batı Trakyalı Türklere, Atina ve Brüksel'in, tütün üretiminin kendileri açısından taşıdığı önemi dikkate almasını ve *AB Ortak Tarım Politikası*nda kendilerine ayrıcalık tanınmasını talep etmektedirler.¹³

Avrupa Birliği'nden sağlanan sübvansiyonlarla desteklenen üretim sayesinde geçimini sağlayabilen Azınlık çiftçisini, ekonomik krize sokan ilk gelişme bir kaç yıl öncesine kadar üretimi sübvansiyonla eden sabit prim sisteminin, 2 yıllık üretim ortalamasına endekslenmesi olmuştur. Kuraklık, dolu gibi doğal felaketlerden dolayıda yeterli ürün alamayan çiftçi bir sonraki yılda, normalin çok

¹¹ <http://www.ihh.org.tr/trakya/genelbilgiler/ekonomik.html>, bk. 04.07.2007

¹² Aydın Ömeroğlu, Neden Sosyal Tütün Politikası, Prim, sadaka değil, sosyal haktır!, Komotini (Gümölcine), Haziran 2007, Diyalog Yayınları, S. 8.

¹³ <http://www.asam.org.tr/tr/yazigoster.asp?ID=1149&kat1=23&kat2=>, bk. 04.07.2007

altındaki satış fiyatlarına razı olmak zorunda kalmıştır. Sübvansiyonun sürekli düşüşü ise bunun ikinci negatif basamağını hazırlamış oldu denilebilir. Batı Trakya Türk Azınlığı'na mensup çiftçilerin ifadesine göre bir kaç yıl öncesinde destek primlerle 10 Euroya kadar çıkan tütün kilo fiyatı, bugün 5 Euronun altına düşmüş bulunmaktadır. Bugün bir yıllık tütün üretimi için verilen primlerin kaldırılması Azınlık bölgesinde tarımın sonu anlamına gelmektedir. Aynı zamanda, Azınlık çiftçilerini sert piyasa koşullarından korumak üzere kurulmuş kooperatiflerin, tüccarların denetiminden ve himayesinden çıkamamasıda Batı Trakya'daki Türk çiftçileri karar alma mekanizmalarının dışında tutmaktadır. Bütün bunlara ek olarak zor koşullar altında yaşamını sürdürmek zorunda kalan çiftçilerin, bir yıl öncesinden imzalanan fiyatı belirlenmemiş anlaşmalarla tüccarlara bağımlı hale getirilmeside bir başka şikayet konusudur. Mevcut yasalarda bu durumu engelleyecek hiçbir hüküm bulunmamaktadır.¹⁴ Peki Batı Trakya'da tütün dışında başka ürün hiç mi üretilmemektedir? Üretim vardır ancak devlet tarafından konulan kısıtlamalar ve arazilerin yetersizliği alternatif tarım ürünlerinin üretimini ciddi anlamda zorlaştırmaktadır. Örneğin, Batı Trakya bölgesindeki Türk Azınlık tarımında tütün üretiminin yanında sebzeçilik, pamukçuluk, pancar ve mısır üretimide önemli bir yer tutmaktadır. Ancak, Batı Trakya'da çiftçilerin ekeceği ürünler devlet tarafından belirlenmektedir ve çiftçi ekeceği ürünü ve ekilecek ürünün miktarını devlete bildirmek zorundadır. Tohum, devlet tarafından belirli bir bedel karşılığı dağıtılmaktadır. Batı Trakya'da bir ailenin sahip olduğu arazi ise ortalama 40 dönüm dolayındadır.¹⁵

4. Batı Trakya'da Tütün Üretimi

Avrupa Birliği'nin, 1970'li yılların başında yeni tarım politikaları doğrultusunda (EEC) 727/70 numaralı tüzüğüyle tütün 36 çeşit kaliteye, norma ve sübvansiyon kategorisine ayrılmıştır. 1990'lı yılların başında ise *Ortak Pazar Düzenlemesi* doğrultusunda çıkarılmış olan EEC 2075/92 numaralı tüzükle Avrupa Birliği, tütün politikası ve tütün piyasasının gelişmesi doğrultusunda kalite artışına hızlı bir ivme kazandırıp bölgede serbest piyasa ekonomisinin yarattığı dinamiklerin gelişmesini sağlamıştır. Bu yeni politikalar devletin elini tütün üretiminden çekmesi ve üretimin serbest piyasa koşullarında gerçekleşmesi prensibinin bir gereği şeklinde yorumlanmıştır.¹⁶

Avrupa Birliği'nde 2075/92 numaralı tüzükle tütün üretimi 1991'deki 430.000 tonluk miktardan, 2001'de 339.000 tona gerilemiştir. Avrupa'daki endüstrinin tütün talebi ve trendi *flue-cured*, *light-cured* ve *basma* tütüne doğru kaydığından, ve dolayısıyla Dünya ve Avrupa sigara sanayiinin tütün hammadde talebi koyu ve güneşte kurutulmuş tütünden vazgeçme istikametinde geliştiği için,

¹⁴ <https://www.abttf.org/html/index.php?link=detay&id=815&arsiv=1>, bk. 04.07.2007

¹⁵ <http://www.ihh.org.tr/trakya/genelbilgiler/ekonomik.html>, bk.04.07.2007

¹⁶ http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/tobacco/sum_en.pdf, bk. 16.07.2007, sayfa 1.

sigara endüstrisinin talebindeki bu değişiklik yeni dinamikler yaratmıştır. Bundan dolayıda Avrupa Birliği'nin iç tütün piyasasında güneşte kurutulmuş tütün üretimi 1996 ve 2001 yılları arasında %39,55 azalmıştır. Bu konuda, verilecek sübvansiyonlarında üretimin dengelenmesi ve tütün üretim miktarının sınırlanması hedefiyle verilmesi öngörülmektedir. Yapılan araştırmalarda, tütün sektöründeki iş yönetiminin düzeldiği ve nispeten etkin bir işletme idaresinin ortaya çıktığı gözlenmektedir. İşletme yönetimine nispi de olsa etkin ve şeffaf yönetim şekli gelmesiyle marjinal gider payı azalmıştır. Fakat işletme yönetiminin hala tam olarak etkin bir zemine oturamamış olması ve istenilen seviyeye gelememesi tütün üretimindeki ekonomik sıkıntının başlıca nedenlerindedir.¹⁷

Yunanistan Hükümeti, *Ortak Tarım Politikaları* çerçevesinde Batı Trakya bölgesinde ekilen *basma* ve *katerini* tütün çeşitlerini sübvansiyondan %50 muaf tutarak tütün üretimini bu şekilde korumayı hedeflemektedir. Ancak, bu tarz önlemlerde yeterli değildir. Çünkü, bu doğu çeşidi tütünün iyi kalitede olması ve dünya pazarında tüketiminin garantisinden dolayı bu ürünün geleceğinin olması 2009 yılından sonrada prim destekli üretilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu ürünlerin yöresel ve geleneksel ürün bazında korunmaları bir anlamda şarttır.¹⁸

Batı Trakya'da nüfusun %84'ü küçük çaplı tarımla uğraştığından dolayı bu bölgede tütüne verilen primlerin kesilmesi vatandaşları ekonomik, siyasi ve sosyal açıdan bir çıkmaza sokacaktır. Taşranın yaşam mücadelesi verebilmesi için, rekabetçi yapıya sahip olması gereklidir. Yunanistan'ın AB ile müzakerelerinin 1962'de başladığı düşünülürse bu 45 yıllık zaman zarfı içinde tarım politikalarının düzeltilmesi için sınırlı bir takım değişiklikler dışında elle tutulur hiç bir atılımın, yada reformun yapılmadığı rahatlıkla söylenebilir.¹⁹

Zaten bütün bu tütün krizlerinede AB'nin *Ortak Tarım Politikası*ndaki yeni düzenlemeler yol açmıştır. Bu düzenlemelerin büyük bir çoğunluğu da tütün üretimi ile ilgili düzenlemelerdir. Yeni düzenlemelerle tütün üretiminin aşırı miktarda azaltılmasının önü açılmıştır. Bu da Avrupa tütün üretiminin sonu anlamına gelmektedir. Tütün gibi insan sağlığına zarar veren bir tarım ürününün milyarlarca Euroluk sübvansiyonu sorgulanmakta ve yarattığı sosyo-ekonomik ağırlıklı sağlık problemlerinin sebep olduğu zararlar tartışılmaktadır. Tabii bu aşamada, tütün üretiminin durdurulmasının sosyal, ekonomik ve demografik dengeleri ne kadar ve nasıl etkileyebileceği ve sonuçlarının sosyal sertlik açısından oldukça ağır olacağı şimdiden görülebilir bir boyuttadır. Avrupa'da tütün üretiminin sonu, sigara kullanımını etkilemeyecektir. Sigara kullanımı devam edecek, ancak bu kez sigara üretiminde ithal Amerikan tütünü kullanılacaktır. Bu sebeplerden

¹⁷ http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/tobacco/sum_en.pdf, bk. 16.07.2007, sayfa 2,3,7

¹⁸ <http://www.istame-apapandreu.gr/files/pdf/Meionotita-Trakis.pdf>, bk. 17.07.2007

¹⁹ <http://www.thrakikigi.gr/cgi-bin/news/viewnews.cgi?newsid1129278928,7812>, bk. 23.07.2007

dolayı, tütün üretiminin kısıtlanması yönünde politikalar uygulanırken, tütün üretiminin Yunanistan'da doğrudan ve dolaylı yollardan 400.000 kişiye istihdam sağladığı göz önünde bulundurulmalıdır.²⁰

Batı Trakyalı araştırmacı Aydın Ömeroğlu sosyal tütün politikası araçlarını şu şekilde sıralamaktadır: “Primlerin devamının gelmesi, taban fiyatların asgari kaliteye göre belirlenmesi ve asgari fiyatın üretim maliyetine eşit olması, asgari fiyatın üstündeki ticari fiyatın kalite ile doğru orantılı olması, tütün sektöründe çalışanların, tütün üreticilerinin, tüccarların (ilk tütün işlemecileri), sigara şirketlerinin, devletin ve tüketicilerin çıkarlarının adil paylaşım mekanizmalarına göre hukuki anlaşmalar çerçevesinde güvence altına alınması ve kalitenin iyileştirilmesi konusunda üreticinin desteklenmesi.”²¹

Tütün primlerindeki yeni uygulamalar 2006 hasatı ile başlamıştır. AB üyesi ülkeler ilk başta, verilecek üretime bağımlı primlerin oranını %60'a kadar ve üretimden bağımsız primlerinde oranını %40 ve %100'e kadar varan oranlarda belirleyebilme hakkına sahiptirler. 2010 yılından sonra ise primlerin %50'side parçalanarak tarım politikalarının B sütununa aktarılacaktır. Tarım sendikalarının çabası sonucu 2009 yılına kadar primlerin üretimden tam bağımsızlığını kesinleştiren karar alınmıştır. Yunanistan Tarım Bakanlığı ise 2010'dan sonra tütün primlerinin üretimden tam bağımsızlığını planlamaktadır.²²

Batı Trakya bölgesinde yaşayan Türk ve Yunanlı çiftçilerin güçlü lobilerinin bulunmaması ve lobileri güçlü kılacak olası finansal açıdan güçlü tarımsal ve ürünsel işbirliğinin mevcut olmaması, örnek olarak Batı Trakya bölgesinin Fransa'daki tarım lobisi ile kıyaslanabilecek en ufak bir unsurunun dahi bulunmaması, Batı Trakya'nın tarım sektöründeki sıkıntılarını Brüksel'de lobi aracılığıyla çözüme olasılığında ortadan kaldırmaktadır. Bilindiği gibi Fransa'nın Gayri Safı Yurt İçi Hasılasının %30'dan fazla bir bölümü tarıma aittir ve Fransız çiftçiler güçlü tarım lobileriyle AB tarım politikalarının kendi çıkarları doğrultusunda belirlenmesi yönünde bir etki yaratma gücüne sahiptirler. 1900'lü yılların başlarında Amerikalı ekonomist Mancur Olson'ın ortaya attığı *Çıkar Grupları Teorisi*'ni bugünkü sübvansiyon politikalarına bir açıklama olarak algılamak mümkündür. Bu teori azınlık bir grubun, ekonomi politikalarını kendi çıkarları, kimi zaman çoğunluğun aleyhinde, doğrultusunda algılaması ve uygulamasıdır. Burada sorulacak soru şudur: neden çoğunluktaki vergi mükellefleri azınlıktaki vergi mükelleflerinin istekleri doğrultusunda belirlenen ekonomi politikalarına boyun eğebilmektedirler? Olson bu durumu azınlık grubunun

²⁰ <http://www.thrakikigi.gr/cgi-bin/news/viewnews.cgi?newsid1129278928,7812>, bk. 23.07.2007

²¹ Aydın Ömeroğlu, Neden Sosyal Tütün Politikası, Prim, sadaka değil, sosyal haktır!, Komotini (Gümülçine), Haziran 2007, Diyalog Yayınları, S. 24-25.

²² <http://www.thrakikigi.gr/cgi-bin/news/viewnews.cgi?newsid1129278928,7812>, bk. 23.07.

organizasyon yeteneğine bağlamaktadır. Eğer bir grup demokratik bir ortamda ekonomik isteklerini kendi çıkarları doğrultusunda ön plana çıkarmak isterse, profesyonelce lobi faaliyetlerine yatırım yapması gerekmektedir. Böylece çiftçilerin her demokratik eylem yolunu finanse edebilecek güce sahip olma şansında doğabilecektir.²³

5. Batı Trakya’da Avrupa Birliği Sübvansiyonlarının Etkisi

Avrupa Birliği’nin verdiği fonlar, AB üyesi ulusal devletlerin yerel mercileri vasıtasıyla dağıtılmaktadır. Fakat Avrupa Komisyonu prim alma hakkı bulunan bazı kurumlara (şirketlere, çıkar gruplarına, devlet denetimine tabi olmayan baskı gruplarına) doğrudan primleri verebilmektedir.²⁴

Avrupa Birliği’nin Yunanistan’a 2007-2013 yılları arasında *Avrupa Ekonomik Kalkınma Politikası* çerçevesinde toplam 20.420.000.000 Euro vermesi öngörülmüştür. Bu ekonomik yardım tutarından 19.575.000.000 Euro ekonomiyi düzeltme politikaları çerçevesinde ve 635.000.000 Euro da bölgesel rekabeti artırma ve işsizlik hacmini düşürme politikaları çerçevesinde kullanılması amacıyla verilmektedir. Avrupa Birliği’nin göndereceği ekonomik yardım paketine Yunanistan’ın projeler bazındaki katkısında 6.169.000.000 Euro tutarında olacağı kesinlik kazanmış durumdadır. Ekonomik yardım paketinden yararlanacak bölgelerin içine Doğu Makedonya ve Batı Trakya bölgeleride dahildir. 2007 ile 2013 yılları arasında verilecek olan ekonomik yardım kapsamına, fonların dağıtılacağı bölgeler göz önüne alındığında 10.160.000 Yunanistan vatandaşı, yani Yunanistan nüfusunun %92,2’si dahil edilmiştir. Bu rakama hala AB yardımı alan fakat yeni düzenlemeyle AB prim bölgesi dışında kalmış bölgelerde yaşayan 6.130.000’lik nüfusda dahildir. 2000-2006 yılları arası AB ekonomik yardım paketinden yararlananlar Yunanistan nüfusunun tamamını kapsamamıştı ve ekonomik yardım paketinin dışında kalan bu nüfusun büyük bir kısmı “*Birincil Hedef Bölgeler*” olarak adlandırılan bölgelerde yaşamaktaydı.²⁵

Doğu Makedonya ve Batı Trakya bölgelerinin 2007-2013 yılları arasında 4. ekonomik yardım paketinden alacağı pay yıllık periyodlar halinde düzenlenmiştir. Bu miktar toplam 2.675.000.000 Euro olup, 2007’de 430.161.700 Euro, 2008’de 415.463.615 Euro, 2009’da 400.005.543 Euro, 2010’da 383.762.961 Euro, 2011’de 366.710.676 Euro, 2012’de 348.822.792 Euro, ve son

²³ Bundeszentrale für politische Bildung, *Wirtschaft heute*, 4., Auflage, S. 152.

²⁴ http://ec.europa.eu/ellada/funding/index_el.htm, bk. 17.07.2007

²⁵ http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/gr_en.pdf, bk. 19.07.2007

olarakta 2013'te 330.072.713 Euro'luk taksitler halinde AB'den Yunanistan'a Batı Trakya ve Makedonya bölgelerinde dağıtılması şartıyla gönderilecektir.²⁶

2007 ile 2013 yılları arası bölgeye gönderilecek olan AB yardım fonlarından yıllık döküm aşağıdaki tabloda ayrıntılı olarak verilmiştir:

Tablo 1: Doğu Makedonya-Batı Trakya bölgesine 2007-2013 ekonomik yardım dökümü

Yıl	Yıllık AB Bölgesel Yardım Miktarı (Euro)
2007	430.161.700
2008	415.463.615
2009	400.005.543
2010	383.762.961
2011	366.710.676
2012	348.822.792
2013	330.072.713
Toplam	2.675.000.000

Kaynakça: http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/gr_en.pdf

Avrupa Birliği'nden gönderilecek ekonomik yardımın 5 hedef doğrultusunda dağıtılacağı belirtilmektedir. Bu hedefler ekonomik ve toplumsal bazda olmak üzere 2 alt gruba ayrılmaktadır. Ekonomik bazda olan hedefler, dış yatırımların bölgeye akışını sağlamak, iş hacmini ve üretim verimliliğini arttırmak, bölgenin turistik açıdan arz gücünü arttırmak olarak sıralanmaktadır. Diğer hedefler ise eğitim kalitesinin yükseltilmesi, AR-GE ve teknoloji ağırlıklı yatırımların artırılması, bilgisayar, iletişim ve yeni teknoloji sektörlerine yatırımın artırılması, üretim süreçlerine toplumsal katılımın artırılması, etkin ve uzun vadeli bir sosyal sağlık sisteminin yapılması, kadın ve erkek arasındaki farkların ekonomik, sosyal gelişme ve istihdam açısından azaltılması, alt yapı çalışmalarının hızlandırılması, bölgenin yenilenebilir ve çevre

²⁶ http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/gr_en.pdf, bk. 19.07.2007

korumasına duyarlı enerji donanımının artırılması ve enerji ihtiyacının karşılanması, etkili çevre politikalarının uygulanmasına yönelik yatırımların artırılması olarak belirlenmiş durumdadır.²⁷

Görüldüğü gibi 2007-2013 arası verilecek olan AB fonları enerjiden toplumsal katılıma ve teknolojik gelişmeden kadınların erkeklerle istihdam açısından ve toplumsal hayatta tam anlamıyla eşitliğini sağlayacak projelere kadar geniş bir alana yayılmış bulunmaktadır.

AB Komisyonu Birlik içinde üye ülkelere ait, küçük ve orta çaptaki işletmeleri de primlerle desteklemektedir. Bu primler AB'nin *doğrudan (direct)* yada *dolaylı (indirect)* fonlarından ve değişik şekillerde (prim, kredi, ve garanti fon) verilmektedir.²⁸

Batı Trakya ekonomisinin Yunanistan Gayri Safi Yurt İçi Hasılasında (GSYİH) dengeli rol oynayabilmesi ve azınlık ekonomisinin bölge ve Yunanistan içindeki rekabette yerini alması gerekmektedir. Bölgenin ekonomik büyümesi birinci hedef olmalıdır. Bunun için de ancak yüksek istihdam, sabit enflasyon, dış ticaret dengesi ve konjonktürel değil sabit ekonomik büyüme bölge ekonomisinin refah seviyesine erişmesine katkı sağlayabilir.²⁹ Bu noktada, bu çalışmanın daha anlaşılabilir olması açısından, bölge ekonomisinin durumunu Yunanistan ekonomisi ile karşılaştırarak açıklayabilmek amacıyla *Gayri Safi Yurt İçi Hasılası*nın matematiksel tanımını vermekte fayda vardır:

$$GSYİH = Tüketim + Yatırım + Devlet Sübvansiyonu + Dış Ticaret Dengesi (İhracat-İthalat)³⁰$$

Batı Trakya Türk Azınlığı'nın belirli bir tüketim hacmi ve bölgeye taraflıda olsa yatırımlar mevcuttur ama Türkiye veya Azınlık orijinli sermayeye dayanan yatırım çok azdır. Adil dağıtımdan muaf tutulmuş devlet primleri olmasına rağmen bölgenin kalkınamaması bölgedeki halkın, ekonomik çıkarlar ve devlet politikalarının gölgesi altında, eşit ekonomik pay dağılımına dayanmayan yapılaşmasının doğal bir sonucudur. Büyüme için gerekli toprak, iş, sermaye ve dış ticaret dengesini oluşturan unsurlardan Batı Trakya'da mevcut olanı sadece topraktır. Bunun düzelmesi, diğer faktörlerinde dengelenmesi anlamına gelmektedir. Bölgenin tam olarak kalkınması için ESF fonlarıyla sağlanan yardımların dışında yerel mercilerde çok büyük görevler düşmektedir. Yerel yönetimler vergi indirimleriyle ve şirketlerin bölgeye ilgi duymasını sağlayacak teşvik politikalarıyla bölge kalkınmasına yardımcı olmalıdırlar.³¹ Bir başka deyişle, Yunanistan Hükümeti'nin yabancı sermayenin Batı Trakya'ya akışını sağlayacak düzenlemeleri daha etkin bir biçimde hayata geçirmesi gerekmektedir.

²⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/gr_el.pdf, bk. 19.07.2007

²⁸ http://ec.europa.eu/ellada/funding/sme/index_el.htm, bk. 17.07.2007

²⁹ Bundeszentrale für Politische Bildung, Wirtschaft heute, Bonn 2002, S. 130.

³⁰ http://en.wikipedia.org/wiki/Gross_domestic_product, bk. 18.07.2007

³¹ Bundeszentrale für Politische Bildung, Wirtschaft heute, Bonn 2002, s. 82-120.

Tablo 2: Doğu Makedonya-Batı Trakya bölgesinde 2000 - 2004 yılları arası kişi başına düşen GSYİH

Yıllar	2000	2001	2002	2003	2004
GSYİH (Euro)	4990.8	5233.5	5418.9 ^(P)	5733.8 ^(P)	6173.6 ^(P)

(P): Geçici veriler

Kaynakça:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=detailref&language=de&product=Yearlies_new_regio&root=Yearlies_new_regio/F/fa/fab/fab10000

Tablo 2’den de anlaşılacağı gibi, bölgesel GSYİH yıllara göre düzenli bir artış göstermektedir.

“Gayri Safi Milli Hasıla” (GSMH) ise bir ülke vatandaşlarının bir yıl içinde ürettikleri toplam mal ve hizmetlerin, belli bir para birimi karşılığındaki değerinin toplamıdır. “Vatandaşlık” ayrımıyla belirtilen fark ise Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYİH)’nın o ülkede faaliyet gösteren yabancı ülke yurttaşlarının ürettiği nihai mal ve hizmetleride kapsamaktadır.³² Bu noktada yine anlaşılabilir olması açısından Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH)’nın matematiksel tanımını vermek yararlıdır:

„GSMH=GSYİH (Tarım + Sanayi + İnşaat + Ticaret + Ulaştırma, Haberleşme + Mali Kuruluşlar + Konut + Kamu ve Özel Hizmetler Toplamı + İthalat Vergisi) + Net Dış Dünya Faktör Gelirleri“³³

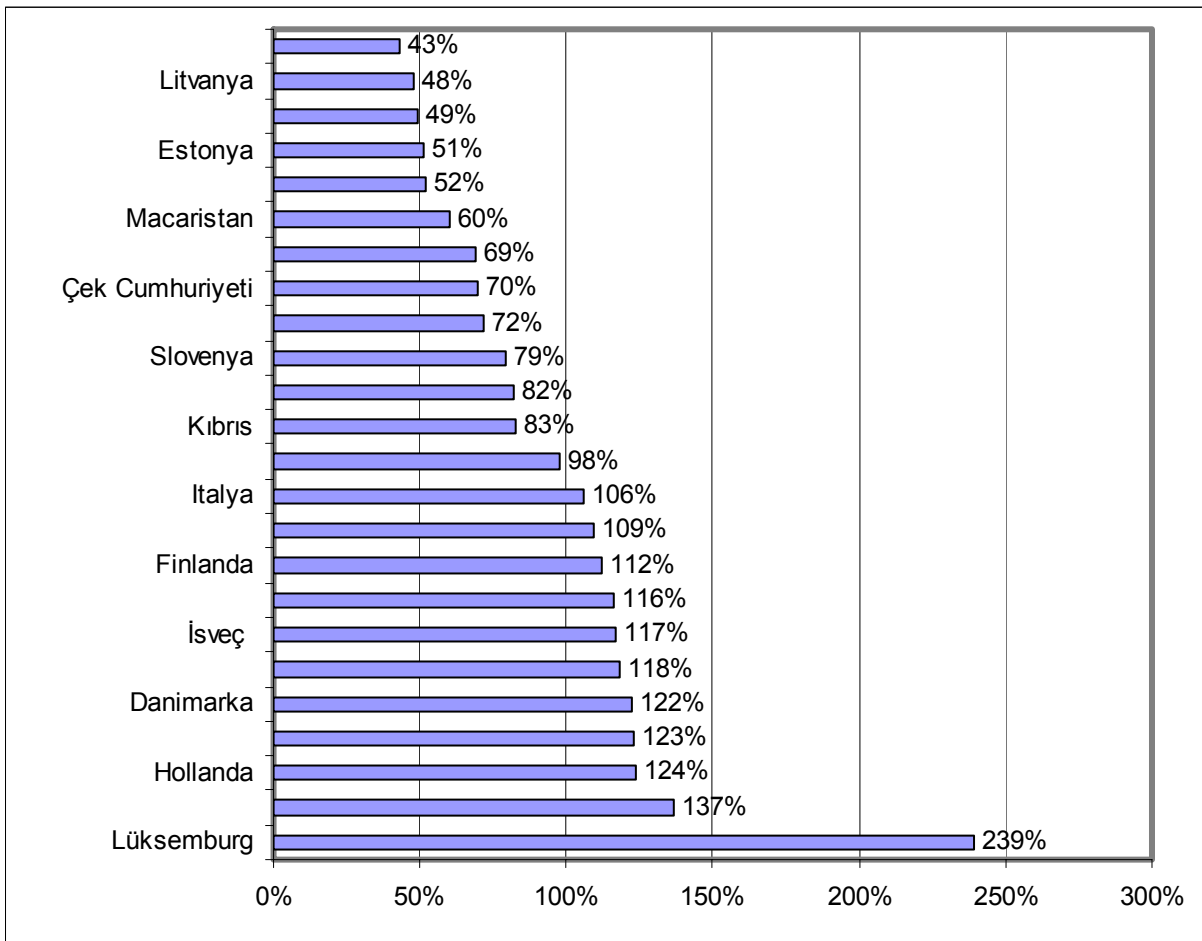
2013’ten sonra Yunanistan’da Batı Trakya bölgesi tarım primlerinden muaf tutulacaktır. Nedeni ise AB’ye giren 15 yeni ülkenin Gayri Safi Milli Hasıllarının (GSMH) ortalamasının bir hayli düşük olması ve bu durumun Avrupa genelinde GSMH’nin düşmesine neden olmasıdır. Böylece Batı Trakya bölgesi otomatik olarak AB içinde zengin veya AB içinde yeni katılan ülkelerdeki düşük gelirli bölgelerin yanında yüksek gelirli bölge durumuna geçmiştir. Aslında bu reel bir zenginlik ifade etmediği gibi Batı Trakya’nın bu şekilde göreceli olarak zenginleşmesi ve göreceli bir refah düzeyine yükselmesi, bölgeye gönderilmesi gereken AB tarım primlerinin kesilmesi anlamında gelmektedir. Yunanistan’a Avrupa Birliği’ne tam üye olduğu yıldan, yani 1981’den bu yana 100.000.000.000 Euro dolayında ekonomik yardım gönderilmiş ve bu

³² http://tr.wikipedia.org/wiki/Gayri_Safi_Milli_Has%C4%B1la, bk. 25.07.2007

³³ Ebenda

yardımların çok büyük bir bölümü tarımda ve alt yapı çalışmalarında kullanılmıştır. AB'nin üye sayısı 15 iken Yunanistan'ın GSMH'si ekonomik gücü daha yüksek olan Almanya, Fransa, Hollanda ve Belçika gibi diğer AB üyesi ülkelerinkine oranla oldukça düşüktü. AB'nin 2004'teki genişlemesinden sonra ve AB'ye Yunanistan'ın GSMH'sinden daha düşük GSMH'ye sahip ülkelerin üye olmasının ardından, bu durum ülkenin GSMH'sinin göreceli olarak AB ortalamasının üzerine çıkmasına sebep olmuştur.³⁴ Aşağıdaki grafikte AB'nin 2004 yılındaki genişlemesinin ardından üye ülkeler genelindeki GSMH oranları Yunanistan'la karşılaştırmalı olarak verilmektedir.

Grafik 1: Yunanistan'ın AB bazında Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH) oranı

Yukarıdaki grafikte, AB GSMH'sini %100 bazında değerlendirecek olursak, Yunanistan'ın 2004 yılındaki GSMH'si %82 oranındadır. Bu Yunanistan GSMH'sinin AB standartlarının ortalarında olduğunu göstermektedir. Bir ülkenin veya bölgenin refah düzeyini *Alım Gücü Endeksi* ile de ölçebiliriz. Yine anlaşılabilir olması açısından *Alım Gücü Endeksi (Purchasing Power Standard)* olarak bilinen bu veri şu şekilde hesaplanır:

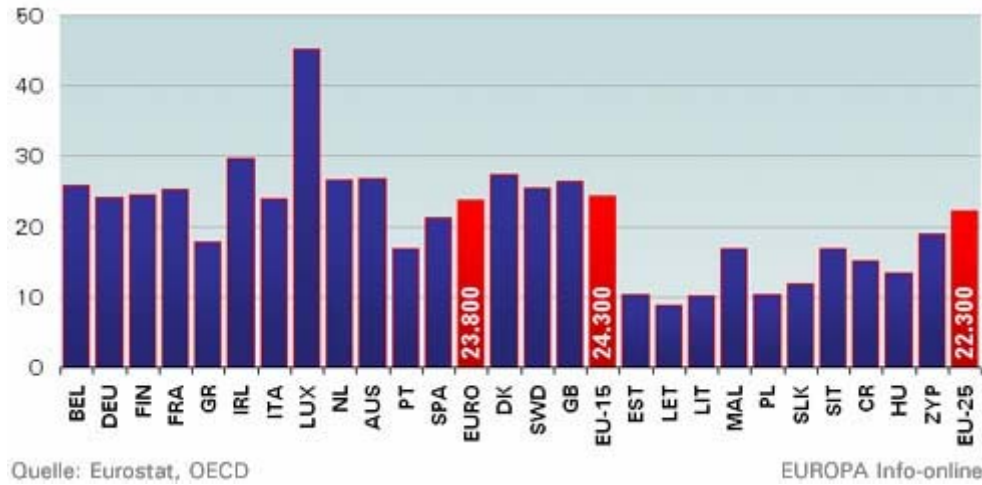
³⁴ NTV Televizyonunun Strasburg taki daimi temsilcisi Kayhan Karaca ile yapılan söyleşiden, gazete ve makalelerden çıkarılmış sonuçlardan yararlanarak yorumlanmıştır. 26.07.2007

Alım Gücü= Enflasyonlu (Nominal) Gelir/ Enflasyon Oranı

Enflasyon göstergesi arttıkça nominal gelir düşüşü yaşanır ve bu alım gücünü negatif yönde etkiler.³⁵

Kimi ülkelerde nominal gelir düşük olabilir. Fakat o ülkelerde pahalılık oranında düşük olmasından dolayı ülkedeki alım gücü tatmin edici seviyededir. Kimi ülkelerde aksine nominal gelir yüksek, fakat pahalılık oranında aynı seviyelerde olmasından dolayı alım gücü düşüktür. Alım gücü düşük olan bölgelerin kalkınması için modern makroekonomik teorilerde tam anlamıyla yararlanılamaz. Örneğin *Keynes Teoris*'ndeki talebi yükseltici politikaların uygulanabilmesi için arzın çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Fakat arzın çeşitlendirilmesinde alım gücünün düşük olduğu zamanlarda büyük bir fayda sağlayamayacağı aşikardır. Keynes Teoris'i'nin uygulanabilmesi için tasarruf amacıyla toplanmış paranın tüketime yönlendirilmesi gerekmektedir.³⁶ Aşağıdaki istatistikte görülebileceği gibi bu sebeple Yunanistan'ın alım gücü AB ortalamasına yakın bir seviyede gözükmektedir.

Grafik 2: Yunanistan'ın AB çapında alım gücü

Yunanistan, 1989-1993, 1994-1999 ve 2000-2006 yılları arasında Avrupa Birliği'nden aldığı *AB Yapılaşma Fonlarından* Atina bölgesi, Selanik ve Orta Makedonya bölgesinden sonraki üçüncü büyük miktarı Doğu Makedonya ve Batı Trakya Bölgesine aktarmıştır. Bu 13 parçaya bölünmüş bölgelerin arasında *Yapısal Fonlardan (Community Support Framework)* en çok faydalanan üçüncü bölgede Doğu Makedonya-Batı Trakya bölgesidir.³⁷

³⁵ Rheinisch Westfälische Technische Hochschule Aachen (RWTH), Fakultät für Wirtschaftswissenschaften, Europäische Wirtschaft 1, Handout, Prof. Dr. Dr. Björn Paape

³⁶ Bundeszentrale für Politische Bildung, *Wirtschaft heute*, Bonn 2002, S. 12.

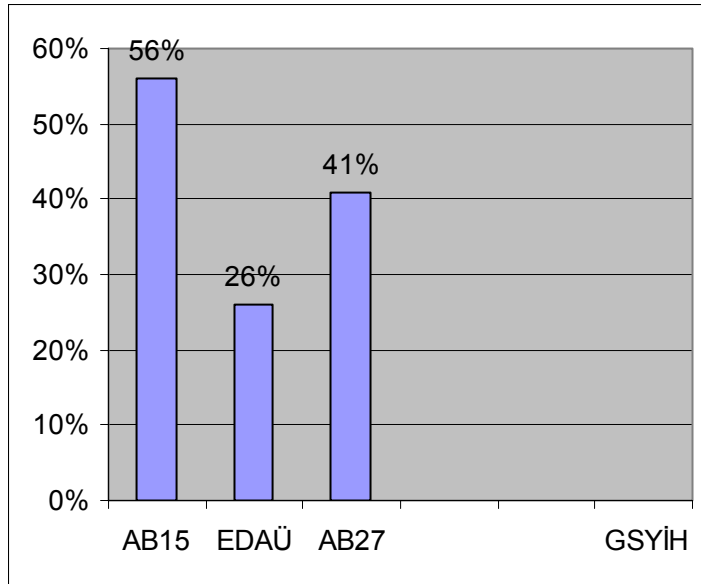
³⁷ Getimis and Economou 1996, S. 131, Chlepas 1999, *Regions, minorities and European integration: A case study on Muslims in Western Thrace, Greece*, S. 3, http://ec.europa.eu/regional_policy/country/overmap/gr/gr_en.htm, bk. 18.07.2007

Batı Trakya bölgesinde yapılan EUROREG çalışması Avrupa'ya entegrasyonu hızlandıran bölgesel değişimleri, azınlık haklarındaki değişimlerin azınlıkların kalkınma çerçevesindeki siyasi ve ekonomik entegrasyonuna etkilerini, toplumlararası işbirliğini, yurttaşların ekonomik ve sosyal hayata katılımını, vatandaşlar arasındaki eşitliğin sağlanıp sağlanmadığını ve milliyetçi siyasi akımların gerileme hızını incelemektedir.³⁸

3 numaralı grafikte görülebileceği gibi Avrupa Birliği'ne 15 ülke üye iken GSYİH, örnek olarak verdiğimiz kuramsal rakamlara dayanan %70'lerde bulunmaktadır ve AB içindeki bölgesel refah düzeyide belli bir seviyededir. Fakat Avrupa Birliği'nin üye sayısı 27'ye çıktıktan sonra ve yeni giren ülkelerin refah düzeyleri düşük olduğundan, Batı Trakya bölgesinin refah düzeyide AB ortalamasının üzerine çıkmıştır.

Grafik 3. AB içinde bölgesel zenginlik endeksinin değişimi

Yunanistan'ın Batı Trakya bölgesinin AB içindeki yapay refah artışı:

Grafik: Mustafa Geveli

X: Zaman dilimi itibarıyla AB'nin 15'ten 27 üyeye yükselmesi ve ortaya çıkan fark.

Y: Gayri Safi Milli Hasıladaki artış miktarı ve ortalama.

AB 15 = Avrupa Birliği 15 üye ülke %GSMH.

EDAÜ = Eski Doğu Avrupa ülkelerinin AB'ye girmelerinden sonraki % GSMH.

AB 27 = Avrupa Birliği 27 üye ülke %GSMH.

³⁸ Politika Özeti, Yunanistan'ın Batı Trakya Müslümanları: Bölgesel Kalkınma Stratejileriyle İlgili Tavsiyeler, Dr. Anna Triandafillidou, Dr. Dia Anagnostou, Hellenic Foundation for European and Foreign Policy, ELIAMEP, Contract no. CIT2-CT-2003-506019, 2004-2007 for EUROREG.

6. AB Fonları Batı Trakya Türk Azınlığı'nın Kalkınmasında Önemli Bir Rol Oynadı mı? Fonların Ekonomik Açıdan Dengeli Dağılımı Sağlanabildi mi?

Avrupa Yapısal Fonları (ESF) bölgenin ekonomik altyapısını geliştiren kamusal ve özel yatırımlarda önemli bir rol oynamış ve bu yolla Azınlığın sosyo-ekonomik standartlarını ve olanaklarını dolaylıda olsa etkilemiştir. Ancak aynı zamanda, özellikle azınlıkların ikamet ettiği bölgelerde yerel yönetim memurlarının teknik bilgi eksikliği, azınlıkların bu fonlara erişimini kısıtlamıştır.

Bu bilgileri belgelerle kanıtlayacak sistematik ve teknik bazda hazırlanmış istatistiki veriler olmasada, 3 Yapısal Fondan gelen yardımların en önemli bölümünün İskeçe (Xanthi) ve Gümölcine (Rodopis) Vilayetlerinde Müslüman Türklerin yaşadığı kuzey bölgeler yerine Hristiyan Yunanlıların yaşadığı güney bölgelere verildiği konusunda ciddi şüpheler vardır. Bu fonlardan yararlanan büyük belediyeler ve şehirlerin yanında, Azınlığın nüfusunun ağırlıklı olarak yaşadığı kuzey bölgeleri izolasyona tabi olmuş ve marjinal kalmış, gelişmişlik açısından Avrupa genel kalkınma sürecine katılmayan bölgelerde daha derin farklılıklar meydana gelmiştir. Türk Azınlık mensuplarıyla yapılan görüşmelerden çıkarılan sonuçlara dayanılarak şu söylenebilir: Türk Azınlığa mensup vatandaşlar bahsedilen ekonomik dağılım eşitsizliğini Yunanlı yetkililer tarafından yapılan maksatlı yada üstü kapalı ayrımcılığa bağlamaktadırlar.³⁹

AB fonlarının paylaşılmasındaki eşitsizlik ve Azınlık mensuplarının programlara sınırlı dahil edilmesi veya hiç dahil edilmemesi, iki faktöre endekslenebilir: sosyo-ekonomik dışlanma ve Müslüman Türk toplumun belirli sosyo-kültürel özellikleri. Sosyo-ekonomik dışlanma denildiğinde akla, çeşitli nedenlerden dolayı (bu durumda etnik ve dinsel farklılık) doğrudan hukuki kişiliğe veya kuruma yönelik ekonomik ayrımcılık gelmektedir. Bu sebepler arasına Türk Azınlık mensuplarının ilgili fonlardan kasıtlı olarak haberdar edilmemeleride eklenebilir. Sosyo-kültürel nedenler ise Türk Azınlığa mensup bireylerin fonlardan haberdar olmalarına rağmen yeterince girişimci davranamayıp, bölgedeki kamusal mercilerden ilgili fonların talebinde bulunmamalarından kaynaklanan pasifliklerdir. Bunun başlıca nedenlerinden biri Türk Azınlığın üzerinde yıllarca uygulanan korku ve sindirme politikaları sonucunda oluşan toplumsal korku ve komplekslerdir.

Bahsedilen fonlar, gerçekten ihtiyacı olan kişilere çok az ulaşmakta yada hiç ulaşmamaktadır. Bu fonların gereksinimi olanlara ulaşmamasının başlıca sorumlularıda, maalesef, dağıtım

³⁹ Politika Özeti, Yunanistan'ın Batı Trakya Müslümanları: Bölgesel Kalkınma Stratejileriyle İlgili Tavsiyeler, Dr. Anna Triandafillidou, Dr. Dia Anagnostou, Hellenic Foundation for European and Foreign Policy, ELIAMEP, Contract no. CIT2-CT-2003-506019, 2004-2007 for EUROREG.

mekanizmalarında yer alan çıkar gruplarının başında bulunan yerel yöneticiler ve bölgedeki kamu görevlileridir. Aslında bu fonlar Batı Trakyalı çiftçileri ekonomik çıkmazdan çıkarabilecek çözümler sunmaktadır. Fakat, bölgedeki işletme ve girişimcilik kredileri tahsisinde Yunanlı yerel yöneticiler tarafından daha ziyade etnik Yunan kökenli kişilere öncelik verildiği düşüncesi ağırlık kazanmaktadır.⁴⁰

7. Batı Trakya'nın Ekonomik Açıdan Değerlendirilmesi

Batı Trakya'nın ekonomik durumunu değerlendirmeden önce Yunanistan'ın genel ekonomik durumuna bir göz atmak faydalı olacaktır.

Tablo 3: Yunanistan ekonomisinin genel durumu

Ekonomi (USD)	2000	2005	2006
GSMH (GNDP) (BSP)	125,8 Milyar	220.3 Milyar	222.0 Milyar
GSYİH (GDP) (BIP)	114.6 Milyar	225.2 Milyar	226.0 Milyar
Alım Gücü	11.530.0	19.840,0	19.800
Büyüme	4,5	3,7	3,5
Enflasyon	3,4	3,7	3,8
GSYİH'de Tarımın Payı	7,3	5,2	5,2
GSYİH'de Endüstrinin Payı	21,4	20,8	20,5
GSYİH'de Hizmet Sektörünün Payı	71,3	74,0	74,1
GSYİH'de İhracatın Payı	25,0	20,8	20,5
GSYİH'de İthalatın Payı	35,9	28,0	28,0
Brüt Yatırımların GSYİH'ye Oranı (%)	23,4	23,8	23,8
GSYİH'de Devlet Gelirlerinin Payı (%)	45,6	41,7	41,7
Bütçe Açığı (Bütçe Fazlası)	-4,1	-5,1	-5,1
GSYİH'de Ticaretin Payı (%)	39,5	31,5	31,3

Kaynakça:

<http://devdata.worldbank.org/external/CPPProfile.asp?SelectedCountry=GRC&CCODE=GRC&CNAME=Greece&PTYPE=CP>

⁴⁰ http://www.batitrakya-atilim.com/html/ab_fonlari.html, bk. 23.07.2007

3 numaralı tabloda 2006 yılının verileri kuramsal verilere dayandırılarak hesaplanmıştır. Yunanistanın GSYİH ve GSMH'si tablodada görüldüğü gibi artış eğilimindedir. Alım gücünde o oranda artmaktadır. İşsizlik oranı daha ziyade sezonluk dalgalanmalara bağlı olduğundan düşük seviyede bir değişim göstermektedir. Enflasyon oranında %0,4 oranında dalgalanmaktadır. GSYİH oranındaki düşük artış temposu ise alım gücünün azalmasına bağlanabilir. Yunanistan'da en ağırlıklı gelir kaynağı turizm ve gemicilik sektörüdür. Ondan sonra endüstri, inşaat sektörü ve tarım gelmektedir. Ülkenin büyüme hızı 2000'de %4.5 ve 2005'tede %3.5'tir ve %1.0'lik bir küçülme olduğu görülmektedir. Bu küçülme, Yunanistan'ın pozitif ekonomik büyüme hızına rağmen uluslararası rekabete ayak uyduramaması ve ülkedeki vergi dengesizliğine bağlanmaktadır.⁴¹ GSYİH içinde tarımın payı %5.2 iken endüstrinin %20 paya sahip olduğu ve hizmet sektörünün payının da %74 dolayında olduğu gözlenmektedir. Bu aslında sağlıklı ekonomi kurallarına uygun bir sektörel dağılımdır. Sağlıklı bir ekonomide sektörel dağılım, tarıma %5, endüstriye %20 ve hizmet sektörüne de %75 pay dağılımı şeklinde kabul görmektedir. GSYİH içinde kamu gelirlerinin %45.6'dan %41.7'ye düşmesi de kamu iktisadi teşekküllerinin özelleştirilmesine bağlanmaktadır. Enflasyonun %3.4'ten %3.7'ye artışıda sabit ve değişken giderlerin artmasının yol açtığı pahalılığa dayandırılmaktadır. Yunanistan'daki işsizlik oranı 2004 yılında %10.0 iken 2005 yılında %9.4'e, 2006 yılında da 8.4'e düşmüştür. İşsizliğin 2007 yılında %8.1'e ve 2008 yılındada %7.9'a düşmesi beklenmektedir.⁴² Veriler Yunanistan ekonomisinin iyileşme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Ancak yukarıdada belirtildiği üzere Yunanistan'daki dengesiz gelir dağılımı, dengesiz vergilendirme ve dış rekabete yenik düşen ekonominin etkilerinden dolayı bilançoda endişe verici bir takım dengesizlikler ortaya çıkmaktadır.

Tablo 4: Toplam işgücü içinde çalışanların oranı

Şehirler	1991	1996	2001
Atina	57.9	61.2	64.4
Selanik	53.2	55.7	
Patra	53.2	55.1	
Iraklion	56.9	59.8	
Larisa	54.8	56.7	
Volos	53.6	55.9	
Yanya	51.2	54.5	
Kavala	54.0	56.4	
Kalamata	57.7	58.2	
Gümölcine	(52.0)	(54.0)	(54.0)

⁴¹ <http://www.griechische-botschaft.de/img/wirtschaft/PORTRAIT%20GRIECHENLAND.pdf>, bk. 29.07.2007

⁴² <http://www.oecd.org/dataoecd/6/18/20211579.pdf>, bk. 30.07.2007, OECD Economic Outlook, Preliminary Edition.

Kaynakça: EUROSTAT

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=detailref&language=de&product=Yearlies_new_regio&root=Yearlies_new_regio/F/fb/fba14096

4 numaralı tabloda görüldüğü gibi Atina dışındaki şehirlerde yaşayan çalışan nüfusa ait oran toplam işgücü oranıyla karşılaştırıldığında yaklaşık olarak yarısına yani %50'nin biraz üzerindeki bir orana tekabül etmektedir. Türk Azınlığın yaşadığı Gümülcine'de ise kesin rakamlar mevcut olmadığından dolayı ortalama rakamlar alınmıştır. İskeçe bölgesinde ise sanayi hacminin daha geniş olmasından dolayı rakamların Gümülcine'ye oranla daha yüksek olma ihtimali güçlüdür. Batı Trakya bölgesindeki toplam işgücünün içinde çalışanların oranı, Atina ve diğer şehirlerin karşılaştırılmasından çıkan rakamlarlada belirlenebilir. Gümülcine vilayetine ait rakamlar EUROSTAT'ta olmadığından dolayı kuramsal olarak alınmıştır.

Yunanistan çapında işsizlik oranını gösteren aşağıdaki tablodanda Batı Trakya bölgesinde işsizlik oranının ne durumda olduğu açıkça anlaşılmaktadır.

Tablo 5: Yunanistan'da işsizlik oranı

Şehirler	1991	1996	2001
Atina	8.6	9.0	9.4
Selanik	8.3	9.6	
Patra	11.1	13.4	
Iraklion	7.4	9.0	
Larisa	8.6	9.6	
Volos	9.9	10.9	
Yanya	12.8	12.9	
Kavala	10.3	11.1	
Kalamata	9.4	10.8	
Gümülcine	(13.0)	(13.5)	(14.0)
İskeçe	(10.9)	(11.3)	(12.0)

Not: Parantez içinde olan sayılar kuramsal sayılardır.

Kaynakça: EUROSTAT

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=detailref&language=de&product=Yearlies_new_regio&root=Yearlies_new_regio/F/fb/fba14608

Tabloda Gümülcine ve İskeçe vilayetlerindeki işsizlik oranı Yanya vilayeti tabanına göre hesaplanmıştır. Gümülcine'deki işsizliğin İskeçe'ye oranla daha fazla olması Gümülcine'de tarım

sektöründeki değişimlere ve tarımda bulunan gizli işsizliğe dayandırılmaktadır. Bu arada İskeçe vilayetinde sanayileşmenin daha fazla olmasında bu rakamları etkilemektedir.⁴³

Tablo 6: Bölgelerin ülke GSMH'si içindeki brüt değerleri

	2000	2002	2004	2000	2002	2004	2000	2004	2004
Dedeğaç	185	175	174	383	357	451	943	1.062	1.230
İskeçe	108	95	112	307	381	431	513	581	699
Gümülcine	158	149	151	246	306	306	519	594	698
Drama	102	122	115	176	160	188	563	625	730
Florina	84	97	94	143	143	187	291	305	373

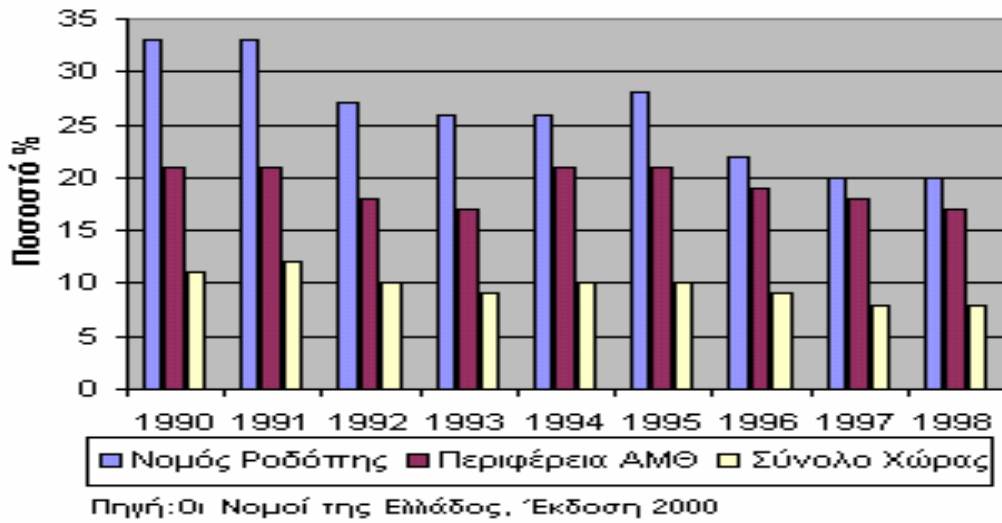
Kaynakça: http://www.statistics.gr/gr_tables/s900_sel_11_ts_an_00_04_1_y.pdf

Yunanistan'da Batı Trakya bölgesinin tarıma ve diğer sektörlerin ülke genelinde GSYİH oranına katkısı yukarıdaki tabloda gösterilmektedir. Veriler milyon bazında alınmıştır. Tabloda ilk üç sütunda tarım sektörünün, 4,5, ve 6. sütunlarda sanayinin *brüt üretim değerine* katkısı, 7,8 ve 9. sütunlarda ise hizmet sektörünün GSYİH içindeki *brüt üretim değeri* belirtilmektedir. GSYİH içindeki *brüt üretim değeri* ilgili bölgede Yunanistan'daki genel üretim bakımından hangi sektörün gelişmekte veya gerilemekte olduğunu göstermektedir. Dedeğaç bölgesinde gerileyen tarıma karşı sanayide az ve hizmet sektöründe güçlü bir artış gözlenmektedir. İskeçe bölgesinde tarımda hafif bir artış, sanayide ve hizmet sektöründe de güçlü bir artış gözlenmektedir. Gümülcine bölgesinde ise azalan tarıma karşılık sanayide hafif ve hizmet sektöründe iyi denilebilecek bir artış görülmektedir. Drama bölgesinde oran olarak Gümülcine bölgesine benzemektedir. Florina bölgesinde ise tarım ve sanayide büyük bir değişiklik gözlenmezken, hizmet sektöründe artış görülmektedir. Hizmet sektörü İskeçe ve Gümülcine bölgelerinde aynı oranda artmıştır. Hizmet sektörü hastanelerde çalışanlardan, memurlardan, serbest meslek sahiplerinden, sigortacılara kadar uzanan bir çalışan kitlesini kapsamakla beraber gözlenen gelişmelerin Batı Trakya bölgesindeki toplumun heterojen yapısına şeffaf bir şekilde yansıdığını söylemek zordur .

Grafik 4: Gümülcine bölgesinin diğer bölgelere göre tarım üretimi

⁴³ Bundeszentrale für Politische Bildung, Wirtschaft heute, Bonn 2002, S. 102,104,106,162,164.

Γεωργία % ΑΕΠ

Καυνακça: Oi Nomoi tis Ellados, 2000

<http://www.rodopicci.gr/prefecture/economy/aep/aep11.htm>

4 numaralı grafikte görüldüğü gibi, Batı Trakya'da Gümülcine bölgesinin tarım ekonomisinin Yunanistan ve Doğu Makedonya-Batı Trakya Bölgesinin genelinden ne kadar fazla olduğu görülmektedir. Bu oran 1990'dan 1998'e kadar %30 düşmüştür. Bu düşüş doğal olarak halkın sınırlı da olsa sanayi ve hizmet sektörüne eğilimi ile açıklanabilir. Bölgede tarımın ekonominin can damarını oluşturduğu açıkça görülmektedir. Tarıma olan bu bağımlılıktan dolayı kısa vadeli ekonomik değişimler, tarımdan hizmet sektörüne geçiş ve AB primlerinin etkin dağıtılmamasından kaynaklanabilecek bir takım teknik engeller bölge ekonomisinin ekonomik şok etkisinden uzun süre kurtulamamasına sebep olabilir.

Tablo 7: AB içinde bölgesel GSYİH ve Yunanistan'daki bölgelerin karşılaştırılması

2004 Yılı AB, Ülkeler ve Bölgeler	GSYİH Milyon €	Kişi başı GSYİH €	GSYİH /Milyon/Alım Gücü	Kişi başı GSYİH /Alım Gücü €	Kişi başı GSYİH Alım Gücü EU-27 oranı
EU-27	10.529.351	21.503	10.529.351	21.503	100,0
Yunanistan	168.417	15.222	201.864	18.245	84,8
Doğu Makedonya-Batı Trakya	6.174	10.173	7.400	12.193	56,7
Batı Makedonya	3.313	11.248	3.971	13.482	62,7
Orta Makedonya	23.372	12.231	28.014	14.660	68,2
Teselya	8.778	11.901	10.522	14.264	66,3
İpiros	4.136	12.115	4.958	14.521	67,5
Orta Yunanistan	8.634	15.444	10.349	18.511	86,1
Atina	80.006	20.216	95.895	24.230	112,7
Girit	8.677	14.444	10.401	17.313	80,5
İrlanda Cumhuriyeti	147.569	36.254	123.456	30.414	141,4
Sınır Bölgeleri, Orta ve Batı Bölgeleri	27.869	25.720	23.315	21.518	100,1
Kuzey ve Güney Bölgeleri	119.700	40.226	100.141	33.653	156,5

Kaynak: EUROSTAT

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/pls/portal/docs/PAGE/PGP_PRD_CAT_PREREL/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007/PGE_CAT_PREREL_YEAR_2007_MONTH_02/1-19022007-DE-AP.PDF

Yukarıdaki tablo göz önüne alınırsa, Yunanistan'daki bölgeler arası gelir dağılımında ve alım gücünde taşra ve büyük şehirler arasında büyük farklılıklar vardır. Doğu Makedonya-Batı Trakya bölgesinde yıllık kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasıla 10.173 Euro ile Yunanistan genelinde en düşük orandır. Aynı bölgede 2004 yılında kişi başına endeksli alım gücü 12.193 Eurodur. Bu rakam 27 üyeli Avrupa Birliği ortalamasının yarısından biraz fazladır. Görüldüğü gibi bölge AB içinde en kalkınmamış bölgelerden birisi olma özelliğini hala muhafaza etmektedir. Bu oranlar, daha iyi bir şekilde algılanabilmesi için İrlanda Cumhuriyeti ile karşılaştırılmıştır. İrlanda Cumhuriyeti'nin GSYİH'si 2004 yılında Yunanistan'dan biraz az ve kişi başına düşen gelir 36.254 Eurodur. Aynı ülkede sınır bölgelerinde kişi başına düşen gelirden 25.720 Eurodur. Batı Trakya bölgesi ile İrlanda Cumhuriyeti sınır bölgelerinin arasında 15.547 Euro gibi bir fark vardır. Batı Trakya bölgesi ile Doğu Makedonya bölgesi arasında kişi başına düşen gelir arasında fazla bir fark yoktur. İrlanda Cumhuriyeti'nin sınır bölgelerinde kişi başına düşen gelir 21.518 Euro iken bu

rakam Doğu Makedonya-Trakya bölgesinde 12.193 Eurodur. Batı Trakya'nın, Doğu Makedonya-Trakya bölgesi içindedeki en düşük gelirlili yer olduğunu göz önünde bulundurursak, o halde Batı Trakya'da kişi başına düşen gelirin 10.000 Euronun altında olduğu kolaylıkla iddia edilebilir. İstatistiksel verilerde görülen mevzu tam anlamıyla şudur: Batı Trakya, AB fonlarından gereken payı alamadığından dolayı bölgesel ayrımcılığın yol açtığı ekonomik dengesizliğe açık bir örnektir.

8. Batı Trakya Ekonomisinin Güçlenmesine Yönelik Çözüm Önerileri

Batı Trakya ekonomisinde pozitif bir gelişmenin sağlanabilmesi için, ekonominin yeniden yapılandırılması gerekmektedir. Liberal ekonominin getirdiği olanaklar küçük çaplı işletmelerin giderlerini düşürdüğünden dolayı kooperatifleşmeye kadar uzanan bir ekonomik değişimin liberal ve adil çerçevede gerçekleşmesi zaruridir. Büyük bir kısmı tarımla geçinen Batı Trakyalı çiftçinin, kooperatifleşmeden giderlerin düşürülmesine, gizli işsizliğin azaltılmasından işletme etkinliğinin artırılmasına kadar uzanan ekonomik değişimlerle Dünya tarım şartlarına ve rekabet standartlarına erişmesi şarttır. Bu ekonomik gelişmelerin, paralel olarak toplumda sosyal dalgalanmalarında beraberinde getireceği aşıkardır. Büyük bir kısmı tarımla uğraşan bir toplumun, kendi ürünlerini pazarlama gücüne sahip olmaması, tarım güdümlü her ekonomik değişimin ve olası bir ekonomik krizin, Azınlık üzerindeki negatif etkisinin çoğalmasını sağlar. Bu çalışmanın önceki bölümlerinde de değinildiği gibi sağlıklı bir ekonomide tarım sektörünün %5, endüstrinin %20 ve hizmet sektöründe %75 olması gerekmektedir. Yunanistan genelinde bu veriler istenilen düzeylerde iken, bölgesel olarak Batı Trakya'da ekonomi ve daha ziyade tarım, makroekonomik göstergeler içinde marjinalin hayli üstüne çıkmış durumdadır. Yunanistan halkının tarımdan hizmet sektörüne geçişini sağlayan yardımların yapıldığı zamanlarda Batı Trakya ve Makedonya bölgelerine sadece etnik ve dinsel farklılıklar gözetilerek yatırımlar yapılmıştır. Bu da bölgelerin dengesiz ekonomik gelişmesini hızlandırmıştır. Bölgedeki gelişmeyi sınırlayan bir başka etkende *şoven sermayenin* (aşırı milliyetçi kesimler ve kilisenin kontrolündeki sermaye) liberal sermaye ile rekabetinden doğan dengesizlikler sonucu ekonomik büyümeyi engelleyen unsurlar olarak gösterilebilir. Bütün bu gelişmeler ve ekonomik dengesizlikler göz önüne alındığında:

1. Küçük çapta tarımsal ve diğer işletmelerin sabit giderlerini düşürmeleri istikametinde yürütülecek stratejiler belirlenmelidir. İşletmelerin sabit giderlerini düşürebilmeleri için ya üretim hacmini arttırmaları, ya da küçülmeleri ve iş gücü azaltma yoluyla doğuracağı sermaye fazlası sonucu işletmenin likid kapasitesini arttırmaları gerekmektedir. Batı Trakya'da işletmelerin çoğu küçük çapta olduğundan ve fazla küçülme olasılığının bulunmamasından dolayı, büyüme stratejilerinin sağlanması ve buna uygun ortamın

yaratılması zorunludur. Yapılacak işbirliği, kooperatifleşme ve ortak girişimler, bölgedeki çiftçiden işletmeciye, avukattan doktora kadar bölge ekonomisi içindeki bütün aktörlerin piyasalarını ve ekonomik güçlerini arttırmalarını sağlamakla kalmayıp, sosyal etkinliklerindeki yükseltecektir. Olası işbirliğinden doğacak işletmelerde işletme içindeki yöneticilerin homojen düşünce yapısı, şirketlerin başlangıçtaki sermaye oluşturma ve karar alma süreçlerinde meydana gelebilecek olası zorlukları aşmalarında önemli bir kolaylaştırıcı faktör olabilir. Üretim miktarının artışı daha esnek bir fiyat politikası uygulanmasında olanak sağlayacaktır.⁴⁴ Üretimin artması 'ölçek ekonomisi' (economies of scale) teorisinin sonucu olarak ortaya çıkan sabit giderlerin düşüşünü sağlayacaktır. Bu sayede birim başına düşen üretimde yıllık %20'ye varan bir artış sağlanabilir. Alan ekonomisi (economies of scope) teorisinde getirdiği avantajların sonucu olarak üreticiler bir makine ve bir işlem ile birden fazla ürün üretme kapasitesine ulaşabilirler.⁴⁵ Batı Trakya'daki tütün üreticilerinde tam ekonomik bağımsızlığın getireceği bir esneklik avantajı gözlenmemektedir. Tütün fiyatlarının 0,5 Cent ile 5,3 Euro arası dalgalanması tütünün kalitesinden ziyade bölgedeki piyasa dengesizliğinin bir sonucudur. 2007 yılında tütünün ortalama fiyatı 2,5-3,0 Euro civarında seyretmektedir. 2007 yılı içinde bölgede mevcut 8.500 koçandan (tütün üretim lisansı) sadece 36 koçana ait ürünler satılamamıştır.⁴⁶ Bunun da fiyat anlaşmazlığından kaynaklandığı açıklanmıştır. Bu istatistik tatmin edici gibi gözüksede sorgulanması gereken husus şudur: tütünün satış fiyatı acaba çiftçiyi tatmin etmişmidir? Yoksa satışlar herhangi bir durumda satış mantığı çerçevesinde gerçekleşmiştir? Burada ikinci sorgulama daha mantıklı gözükmektedir. Batı Trakyalı çiftçiyi tüccarın manipülasyonundan kurtaracak tek yol örgütlenmektir. Köy bazında ve bölgesel bazda örgütlenme çiftçilerin istedikleri asgari satış fiyatını belirlemelerini kolaylaştıracak ve fiyat tespitinde kartel yasağından kurtulmalarını sağlayacaktır. Köylerdeki tütüncüler ve herhangi bir ürüne bağlı çiftçilerin örgütlenmesi ve fiyat politikalarını kendilerinin yönlendirmeleri, Avrupa Birliği Sözleşmesi'nin 81. maddesi, 1. paragrafında aykırı değildir. Bu madde AB içinde çıkar doğrultusunda satış ve alış fiyatlarının önceden gruplar arasında belirlenmesi yasağını, yani ekonomik terim olarak kartel yasağını getirmektedir.⁴⁷

⁴⁴ El-Agraa, A. The Economics of the European Community, New York, 1990, S. 87.

⁴⁵ Smeets, H.D., Möller, M., Zur Kreise des Europäischen Währungssystems, 1994, S. 74.

Checcini, P., Europa 92, Der Vorteile des Binnenmarkts, Baden-Baden, 1988, S. 107.

⁴⁶ <http://www.gundemgazetesi.com/2004/index.php>, bk. 02.08.2007, Gündem gazetesinin 20.07.2007 tarihli 540. sayısından alınan makaleden ve Gündem gazetesinde Gümölcine Milletvekili İlhan Ahmet, Gümölcine-Dedeoaoç İleri Tütün Üreticileri Kooperatifi Mali İşler Sorumlusu ve Gümölcine İl Meclis Üyesi Sevgi Salim ile yapılan röportajdan alınmıştır.

⁴⁷ Vertrag von Nizza, Bundeszentrale für politische Bildung, Tomas Läufer, 2002, S. 90. Rekabet Düzenlemeleri, Madde 81 Paragraf 1.

2. Küçük çapta üretim yapan çiftçilerin kendi bünyelerindeki gizli işsizliği ekonomik etkinlik açısından minimuma düşürmeleri gerekmektedir. Çiftçinin etkin çalışma temposuna alışması, onu rekabet piyasasına daha güçlü bir şekilde entegre edebilir. Kimi şahıslar işbirliğine çeşitli teknik ve sosyal nedenlerden dolayı gitmeyebilir. Bu durumda çiftçinin ve hayvancılıkla uğraşanlar kendi işletmelerini kurup hammadde işleyiciliği ile (örneğin süttten peynir üretimi ve süt yan ürünlerinin üretimi) kar marjını %1000'e varan oranlara çıkarma yöntemi sayesinde ekonomik rekabete ayak uydurabilir ve bunun yanındada refah düzeyini yükseltebilir. Bu stratejiyi tütün sektöründe uygulamak zordur. Tütünü ikinci ürün olarak işlemek çiftçi için hayli zor ve masraflıdır. Aynı zamanda çok büyük sermaye gerektiren bir girişimdir. Fakat bölgedeki tütün üreticileri kooperatifleşmeyle tüccar statüsüne erişecek kadar bir güce sahip olabilirler. Bu yöntem zeytincilik, hayvancılık vb. sektörlerde, yani hammaddeden ikinci veya üçüncü tüketim maddesine dönüşmesi düşük bir sermaye gerektiren yatırımlarda uygulanabilir. Ayrıca AB genelinde satışı gerçekleştirilecek ürünlere ait belgelendirme politikaları ve bunların maliyeti olası işbirliklerini doğurabilir.
3. Kesinlikle göz ardı edilmemesi gereken bir diğer önemli nokta da, Avrupa Birliği'ne yeni üye olan Bulgaristan ve bu ülkedeki 1,5 milyon dolayındaki Türk Azınlık nüfusudur. Batı Trakya ile Bulgaristan'daki Türklerin yoğun yaşadığı bölgeler arasındaki uzaklık maksimum 100 kilometreyi geçmeyen çok yakın sayılabilecek bir mesafedir. Bulgaristan'ın AB üyeliğinin ardından Yunanistan-Bulgaristan sınırının ortadan kalkıyor olması, Gümülcine (Komotini)-Kırcaali (Kardzali) otoyolunun inşasının tamamlanma aşamasında olması ve en önemliside içinde Bulgaristan'ında bulunduğu Avrupa Birliği'ne yeni üye olan ülkeler için serbest işgücü dolaşımının 2009'dan itibaren sağlanacak olması Yunanistan'ın Gümülcine, İskeçe ve Dedeağaç bölgelerinde yaşayan Türk Azınlık ile Bulgaristan'ın Kırcaali (Kardzali), Filibe (Plovdiv) ve Hasköy (Haskovo) gibi bölgelerinde yaşayan ve yoğun bir nüfusa sahip Türk Azınlık arasındaki ekonomik ve ticari ilişkileri önemli bir oranda arttıracaktır. INTERREG III programları çerçevesinde Bulgaristan'daki Türk orijinli işletmelerle işbirliğine gidilmesi ve Bulgaristan merkezli işletmelerin yan kuruluşlarında Gümülcine, İskeçe ve Dedeağaç bölgelerinde ikametinin sağlanması yoluyla bölgesel büyümeye gidilmesi bölge ekonomisine çok önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu şekilde ileriye dönük yatırımların gerçekleştirilmesi için bölgeye sermaye akışının sağlanması gerekmektedir. Devlet ve özel finans kuruluşlarının proje bazında ve fizibilite analizi ile kredi verme olanakları mevcuttur. Bunun yanında AB fonlarından URBAN

III'te yararlanılabilir. Bu fonlar kalkınma seviyesi düşük bölgelerde ekonomiyi canlandırma amacına yöneliktir. Bölgedeki azınlık ekonomisini canlandırma projeleri çerçevesinde bu fonlardan fayda sağlanabilir. İşletme çapında iyi bir altyapı çalışması ve mantıklı bir fizibilite analizi yapıldıktan sonra bu fonlar etkin bir biçimde hayata geçirilebilir. URBAN III büyük ölçekte yatırım finansmanı sağladığı gibi, işçi bulma kurumunun sağladığı 12.000 Euroya kadar çıkan yardımlarda vardır. Bu yardımlar açılacak işletmenin en az 3 yıl (36 ay) faal tutulması şartıyla yönetmeliklere uygun olarak verilir. Böylece devlet hem 3 yıl için müesseseyi bağlayarak işletme sahiplerini vergi mükellefi yapar, hem de işçi bulma kurumunun işletme sahiplerine ayıracağı ödenekten kendini muaf tutmuş olur. Şu an itibariyle ise sadece kadınlara yönelik girişimcilik teşviklerini arttırılmıştır.

4. Batı Trakya ekonomisine fayda sağlayacak örgütlenmeleri hayata geçirerek finans ve teşvik kurumları ile bağlantı kurup sermaye sağlanması gerekmektedir. Fonları kullandıran AB kurumları, sermaye sağlayan bankalar ve teşvik kurumları olası bir engel çıkardıkları zaman ise AB baskısını arttırma girişimlerine gidilebilir. Bunun yanı sıra AB'nin teşvik mekanizmalarını kontrol edebilme amaçlı ve AB fonlarının akışını denetleme amaçlı denetleme kurumlarının Azınlık tarafından kurulması ve etkin bir denetlemenin sağlanması bir diğer gerekliliktir. Bu kontrol mekanizmaları AB fonlarının adil dağıtımını denetlemek üzere, talep edenlerle arz edenler arasında işlev görme amaçlı olmalıdır. Azınlık tarafından böyle kurumların oluşturulduğu veya demokratik çerçevede devletin resmi izniyle bu tarz sivil toplum kuruluşları kurulabildiği zaman, AB fonlarının akışında Azınlık açısından bir hareketlilik sağlanabilir.
5. Çalışmanın önceki bölümlerinde jeostratejik açıdan bölgede liberal ve *şoven sermaye* (aşırı milliyetçi kesimlerin ve kilisenin kontrolündeki sermaye) arasındaki rekabetten söz edilmişti. Yunanistan genelinde gerçekleşen bu rekabet, Batı Trakya'da en üst seviyelere çıkmış bulunmaktadır. AB ve ABD destekli liberal sermaye ile Yunanistan Kilisesi'nin ve aşırı milliyetçi kesimlerin kontrolündeki *şoven sermaye* arasındaki rekabet, liberal sermayenin ağır basmaya başlaması sonucunda yatırımların ve özel sektördeki girişimlerin artmasını sağlamıştır. Liberal ekonominin Batı Trakya ekonomisine daha fazla eklenmesi, bölgedeki aşırı milliyetçi kesimler ve kilisenin kontrolündeki *şoven sermayenin* piyasa payını bir hayli azaltacaktır. Bu da azınlık mensuplarının serbest piyasa ekonomisindeki paylarının yükselmesine sebep olacaktır. Bu, Batı Trakya Türk Azınlığı'nın hizmet sektöründeki payını genişletmesinde sebep olabilir. Bu durum bölgedeki şehirleşmeyi ve şehirleşme anlayışını hızlandıran bir faktör olarak algılanmalıdır. Bunun doğal bir sonucuda hizmet sektörünün bölge ekonomisi içindeki

payının artmasıdır. Bu çerçevede Batı Trakya'da yaşayan Türk Azınlık, ileriye dönük ekonomik planlarını bu değerlendirmeler sonucunda belirleyeceği stratejilerle yapmalıdır.

6. Etkin Kalkınma Stratejisi (No-Regret-Strategy):

- Bölge ekonomisinin rasyonelleşmesi ve etkinliğin artırılması.
- Ekonominin planlanmasında tek arz değil, talebin de göz önünde bulundurulması. Sirketleşmenin kolaylaştırılması.
- Üretimin yeniliğe, etkinliğe ve geleceğe dönük yatırımlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi.
- Bölge halkını sadece tüketici olarak görmek dışında onların üretim olanaklarını ve kapasitelerini arttıracak stratejik önlemlerin alınması. Piyasa dinamiklerini de bu yönde kullanmak.
- Bölge piyasasının liberalleşmesi ve dış kapitalin bölgeye girmesini kolaylaştırmak.
- Bölgede uygulanacak ekonomik politikaların bölgenin kalkınmasını ve daha ziyade dengeli kalkınma çerçevesinde gerçekleşmesi gerekmektedir.

9. Sonuç

Atina'dan ve Yunanistan'ın diğer bölgelerinden Batı Trakya'ya Yunanistan'ın gizli ödeneklerinden sağlanan sübvansiyonlarla⁴⁸ veya Yunanistan Kilisesi tarafından *Türk Müslümanları Hristiyanlaştırma Dernekleri* aracılığıyla kimi zaman karşılıksız verilen ödeneklerle Yunanlı işadamlarının bölgede yatırım yapmaları sağlanmaktadır. Bölgede sadece resmi devlet politikaları istikametinde olmayan, aynı zamanda kişisel çıkarlarada dayanan ekonomik ve sosyal politikalarda yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Öte yandan bu iş adamları sermayenin rengi olmadığını bir kez daha kanıtlarcasına artık Bulgaristan'a yönelik yatırımlara odaklanmaktadır. Bu odaklanma şirket aktarmasıyla yada şirketlerin üretim bölümlerinin o ülkeye taşınması yöntemiyle gerçekleşmektedir. Sözü edilen iş çevrelerinin belirli bir ekonomik refaha ulaşmasını sağlayan Yunanlı *şoven sermaye* destekçi çevrelere hakaret edercesine kendi ekonomik çıkarları çerçevesinde yatırım kapasitesini arttırmaya çalışmaktadır. Bölgedeki dengesiz gelir dağılımı ve dengesiz ekonomik faktör dağılımının yol açtığı ekonomik farklılaşmalar, Batı Trakya'da yaşayan Türk Azınlığın ekonomik dengesini negatif yönde etkilemektedir. Bölgedeki üniversitelerde, polis ve itfaiye gibi kamu kurumlarında çalışma fırsatı bulamayan Türk Azınlık mensupları, çözümünü fabrika işçiliği, deniz ticaret işletmelerinde işçilik ve esnafılık gibi alanlarda aramaktadırlar. Bu işletmelerde sadece işçi olarak kaldığı gibi, ekonomik açıdan belirli bir birikime sahip olunsada,

⁴⁸ <http://www.iospress.gr/ios2006/ios20060219.htm>, Ios Dergisi, Batı Trakya'daki Milli Çıkara endeksli krediler hakkında, bk. 02.08.2007

yeterli sermaye birikimi yaratılmadığından şirketleşmeye gidilememektedir. Batı Trakya'ya belirli bir finansal güce sahip Türk Azınlık mensubu işadamları veya işverenler gerekmektedir. Bu da, rasyonel bir tahminle uzun vadede ortaya çıkabilecek şahıslar ve işletmeler arasındaki işbirliği neticesinde piyasaya yansımaya yönünde olabilir. Bölgede refah düzeyi yüksek Yunanlı burjuva kesim Batı Trakya Türklerine piyasadan pay alma olanağının verilmesine taraftar olmasalarda bu durum, liberal ekonominin bir gereği olarak kaçınılmaz bir şekilde gerçekleşecektir. Böyle bir değişimin gerçekleşmesi Batı Trakya'da köklü bir Türk burjuva sınıfında oluşmasını gerektirmektedir. Fakat böyle bir değişimin gerçekleşmesi için uzun bir zaman dilimine ihtiyaç vardır. Batı Trakya'daki Türk Azınlık mensupları, kimliğine verdiği önem kadar, ekonomik kalkınmasında hayati bir önem vermek durumundadır. Ekonomik refah, bölgenin kalkınmasını ve askeri yatırımların kısıtlanmasında beraberinde getireceğinden bölgeye yönelik özel ve kamu yatırımlarında hızlandıracaktır.

Bibliyografya

1. Aydın Ömeroğlu, *Neden Sosyal Tütüin Politikası, Prim Sadaka Değil Sosyal Haktır!*, Komotini (Gümülcine), Haziran 2007, Diyalog Yayınları, s. 8.
2. NTV Televizyonu Strasbourg Temsilcisi Kayhan Karaca ile yapılan söyleşiden, gazete ve makalelerden çıkarılmış sonuçlardan yararlanılarak yorumlanmıştır. 26.07.2007
3. Rheinisch Westfälische Technische Hochschule Aachen (RWTH), Fakultät für Wirtschaftswissenschaften, *Europäische Wirtschaft 1, Handout*, Prof. Dr. Dr. Björn Paape
4. Getimis and Economou 1996, S. 131, Chlepas 1999, *Regions, Minorities and European Integration: A Case Study on Muslims in Western Thrace, Greece*, s. 3,
5. Dr. Anna Triandafillidou, Dr. Dia Anagnostou, *Politika Özeti, Yunanistan`ın Batı Trakya Müslümanları: Bölgesel Kalkınma Stratejileriyle İlgili Tavsiyeler*, Hellenic Foundation for European Foreign Policy, ELIAMEP, Contract no. CIT2-CT-2003-506019, 2004-2007 for EUROREG.
6. El-Agraa, A. *The Economics of the European Community*, New York, 1990, s. 87.
7. Smeets, H.D., Möller, M., *Zur Kreise des Europäischen Währungssystems*, 1994, s. 74.
8. Checcini, P., Europa 92, *Die Vorteile des Binnenmarkts*, Baden-Baden, 1988, s. 107.
9. Vertrag von Nizza, *Bundeszentrale für Politische Bildung*, Tomas Läufer, 2002, s. 90. *Rekabet Düzzenlemeleri*, Madde 81 Paragraf 1.

İnternet Kaynakça

1. <http://www.myworld.gr/browse/28378>, bk. 05.06.2007
2. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+CRE+20060928+ANN-01+DOC+XML+V0//EL&query=QUESTION&detail=H-2006-0745>, bk. 12.06.2007
3. http://www.bbc.co.uk/greek/domesticnews/story/2004/11/041108_bourgas.shtml, bk. 23.06.2007
4. <http://www.malkidis.info/gr/?p=244#more-244>, bk. 04.08.2007
5. <http://www.steinbergrecherche.com/energie.htm>, bk. 04.07.2007
6. <http://www.russland.ru/rupress0020/morenews.php?iditem=934>, bk. 04.07.2007
7. <http://www.eurotopics.net/de/presseschau/archiv/calender/NEWSLETTER-2007-03-30>, bk. 04.07.2007
8. <http://www.ihh.org.tr/trakya/genelbilgiler/ekonomik.html>, bk. 04.07.2007
9. <http://www.asam.org.tr/tr/yazigoster.asp?ID=1149&kat1=23&kat2=>, bk. 04.07.2007
10. <https://www.abttf.org/html/index.php?link=detay&id=815&arsiv=1>, bk. 04.07.2007
11. <http://www.ihh.org.tr/trakya/genelbilgiler/ekonomik.html>, bk.04.07.2007
12. http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/tobacco/sum_en.pdf, bk. 16.07.2007, sayfa 1.
13. http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/tobacco/sum_en.pdf, bk. 16.07.2007, sayfa 2,3,7
14. <http://www.istame-apapandreou.gr/files/pdf/Meionotita-Trakis.pdf> , bk. 17.07.2007
15. <http://www.thrakikigi.gr/cgi-bin/news/viewnews.cgi?newsid1129278928,7812>, bk. 23.07.2007
16. http://ec.europa.eu/ellada/funding/index_el.htm, bk. 17.07.2007
17. http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/fiche/gr_en.pdf, bk. 19.07.2007
18. http://en.wikipedia.org/wiki/Gross_domestic_product, bk. 18.07.2007
19. http://tr.wikipedia.org/wiki/Gayri_Safi_Milli_Has%C4%B1la, bk. 25.07.2007
20. http://ec.europa.eu/regional_policy/country/overmap/gr/gr_en.htm, bk. 18.07.2007
21. http://www.batitrakya-atilim.com/html/ab_fonlari.html, bk. 23.07.2007
22. <http://devdata.worldbank.org/external/CPProfile.asp?SelectedCountry=GRC&CCODE=GRC&CNAME=Greece&PTYPE=CP>
23. http://de.wikipedia.org/wiki/Bild:European_union_gdp_diagram_de.png
24. <http://www.griechische-botschaft.de/img/wirtschaft/PORTRAIT%20GRIECHENLAND.pdf>, bk. 29.07.2007
25. <http://www.oecd.org/dataoecd/6/18/20211579.pdf>, bk. 30.07.2007, OECD Ecoomic Ooutlook, Preliminary Edition.
26. <http://www.rodopicci.gr/prefecture/economy/aep/aep11.htm>
27. <http://www.gundemgazetesi.com/2004/index.php>
28. <http://www.eurotopics.net/de/presseschau/archiv/calender/NEWSLETTER-2007-03-30>
29. <http://notoburgasalexandroupolispipe.blogspot.com/2007/10/ecocorfu-oiko.html>
30. http://civilengineeringportal.blogspot.com/2007/04/blog-post_5076.html
31. <http://www.iospress.gr/ios2006/ios20060219.htm>